

RADA NARODOWA

D W U T Y G O D N I K

Nr 11 (149)

Warszawa, 1 czerwca 1949 roku

Rok VI

WACŁAW ŻUKOWSKI

Wiceprzewodniczący K. C. Z. Z.

II / VIII Kongres Związków Zawodowych

Zadaniem II/VIII Kongresu Związków Zawodowych będzie podsumowanie dotychczasowych wyników i osiągnięć ruchu zawodowego, ujawnienie istniejących jeszcze braków i błędów w dotychczasowej pracy, oraz wytyczenie dalszych dróg rozwojowych ruchu zawodowego — masowej organizacji klasy robotniczej. Związki Zawodowe będą sumowały na Kongresie ten wielki dorobek, jaki niewątpliwie wniósł ruch zawodowy w walce o utrwalenie ustroju demokracji ludowej.

Będą sumowały wielki, ideologiczny i organizacyjny dorobek, którego wyrazem jest udział i wkład ruchu zawodowego we wszystkie procesy życia społecznego, jednolitość naszych Związków Zawodowych, ilość członków zorganizowanych w ruchu zawodowym i demokratyczny centralizm jako zasada ruchu zawodowego. W dniu Kongresu ponad 3 i pół miliona robotników i pracowników umysłowych jest zorganizowanych w 31 Związkach Zawodowych. Ilość ta stanowi prawie 90 proc. ogółu zatrudnionych w Polsce.

Ostatecznie usunięto sztucznie wywoływane i utrzymywane przez sanację rozbieżności ruchu zawodowego. Dorobek ten i położona praca przy wychowaniu mas członkowskich w duchu szczerego patriotyzmu i poczucia więzi międzynarodowej solidarności klasy robotniczej pozwoliły Związkowi Zawodowemu mobilizować masy członkowskie dla wykorzystania i przekazania państwowych planów produkcyjnych i gospodarczych, po-

zwoliły Związkowi Zawodowemu wziąć wielki udział w odbudowie i rozbudowie naszej gospodarki narodowej.

Dojrzało wśród członków ruchu zawodowego zrozumienie, iż w warunkach posiadania władzy przez masy ludowe z klasą robotniczą na czele — poprawa bytu klasy robotniczej może dokonać się tylko poprzez rozwój gospodarki narodowej przy jednoczesnej walce z żywiołami kapitalistycznymi dla ostatecznego zniesienia wyzysku człowieka przez człowieka.

Dla coraz pełniejszego rozwoju gospodarki społecznej i przyspieszenia procesu przemian społecznych, dla poprawy bytu klasy robotniczej, Związki Zawodowe podjęły zadanie organizowania i kierowania współzawodnictwem pracy, oraz wzięły udział w wypracowaniu i realizacji zasad i metod oszczędnej i racjonalnej gospodarki. Podjęły one również szeroką akcję propagowania i popierania racjonalizatorstwa i wynalazczości wśród robotników, widząc w nim jeden ze środków w walce o podniesienie techniki produkcyjnej, wydajności pracy i rozwoju technicznego naszej gospodarki. Prace te i ich wyniki stały się dźwignią do rozwoju gospodarczego kraju; przyczyniły się do bezpośredniej poprawy bytu klasy robotniczej oraz stworzyły podstawy materialne do stałego zwiększania troski o warunki pracy robotnika i umożliwiły stałe zwiększanie zakresu świadczeń socjalnych.

Uzyskane dzięki wysiłkowi klasy robotniczej przekroczenia państwowych planów produkcyjnych, wyprodukowanie dodatkowych wartości — spowodowały wzrost funduszu płac i umożliwiły przeprowadzenie reformy płac. Reforma płac oraz prowadzona stała i konsekwentna walka z żywiołami kapitalistycznymi, stała kontrola cen i rynku — przyczyniły się do wyraźnej poprawy realnej wartości płac.

Związki Zawodowe, będąc szkołą wychowania, gospodarowania i rządzenia, prowadzą nieprzerwaną pracę wysuwania wartościowych członków na stanowiska kierownicze. Ponad 14.000 robotników, mężczyzn i kobiet wysuniętych zostało na stanowiska kierownicze i dyrektorskie. Stale prowadzone są prace nad podniesieniem kwalifikacji zawodowych ogółu członków. Związki Zawodowe, posiadając wielkie osiągnięcia na polu współzawodnictwa pracy, brały również udział w wypracowaniu przepisów prawnych, regulujących warunki pracy, wypoczynku i ochrony pracy, oraz wielkość i zakres świadczeń socjalnych.

Zmiana przepisów następowała pod kątem zabezpieczenia interesów klasy robotniczej. Szczególnie wielkie osiągnięcia posiada ruch zawodowy na polu rozbudowy świadczeń socjalnych i przepisów dotyczących ochrony pracy kobiet. Wypracowano nowe umowy zbiorowe. Szkoli się tysiące działaczy, których zadaniem jest troska o bezpieczeństwo i higienę pracy robotnika. Specjalną zdobyczą klasy robotniczej są ubezpieczenia rodzinne. Następuje olbrzymi rozwój Wczasów Pracowniczych, obejmując swą akcją w 1949 roku 500.000 członków. Znaczne postępy czyni rozwój akcji socjalnej. Powstają domy matki i dziecka, przedszkola i żłobki. Duże osiągnięcia posiadają Związki Zawodowe w dziedzinie poprawy warunków mieszkaniowych swoich członków.

Wykonano wielką pracę polityczno-wychowawczą poprzez prowadzoną przez Związki akcję kulturalno-oświatową. Cała działalność ruchu zawodowego niewątpliwie była wielkim wkładem w odbudowę i rozwój gospodarki narodowej i przyczyniła się do poprawy bytu klasy robotniczej. Działalność ta przyczyniła się również, poprzez udzielanie konkretnej pomocy małym i średnio-rolnym chłopom, do zacieśnienia sojuszu robotniczo-chłopskiego.

Wnosząc na Kongres dodatni bilans swoich prac, ruch zawodowy ujawni niewątpliwie i braki swojej pracy: niedostateczny kontakt z masami, niewykorzystanie posiadanych uprawnień, szczególnie na odcinku kontroli społecznej, zbyt mała troska o bezpartyjnych i o wciągnięcie ich do czynnego udziału w walce o przyspieszenie procesów produkcji, zbyt mały wkład w organizowanie i kierowanie współzawodnictwem pracy. Kongres, analizując braki i niedociągnięcia w pracy ruchu zawodowego, wskaże niewątpliwie na niedociągnięcia w pracy Rad Zakładowych, ale wskaże i również na niedociągnięcia w pracy przedstawicieli Związków Zawodowych zasiadających w Radach Narodowych, wskaże, iż członkowie Rady Narodowej będący członkami Związków Zawodowych w pracach swoich w Radach zapominali często, iż na każdym odcinku pracy członek ruchu zawodowego winien reprezentować interesy klasowe tego ruchu. Odbywający się Kongres Związków Zawodowych winien spowodować dokonywanie analizy dotychczas prowadzonych prac przez Rady Narodowe pod kątem udziału w tych pracach członków ruchu zawodowego.

Kongres Związków Zawodowych, w oparciu o wytyczne Kongresu Jedności Klasy Robotniczej, podejmie uchwały, na podstawie których Związki Zawodowe wstąpią na nowy etap swojej pracy przy budowie Państwa Socjalistycznego.

**Związki Zawodowe szkołą rządu —
szkołą gospodarowania — szkołą wychowania socjalistycznego**

M. NOWAKOWSKI

Usprawnić pomoc sąsiedzką w rolnictwie

Spotykamy się dotychczas z dużymi brakami w organizowaniu i wykonywaniu pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie. Zdarza się często, że nie są przestrzegane postanowienia ustawowe o obowiązku sporządzania dokładnego planu pomocy sąsiedzkiej, ustalania norm opłat i ogłoszenia w sposób przyjęty w danej gromadzie lub gminie.

Prezydja gminnych rad narodowych poprzestają zwykle na podjęciu uchwały o ustanowieniu obowiązku pomocy sąsiedzkiej i przekazaniu jej do wykonania zarządom gminnym.

Na zarządzenie wójta, sołtysi rozsyłają wezwania do wykonania świadczenia, doręczane z reguły w przeddzień wykonania obowiązku, lub zwołują zebrania gromadzkie, na których w sposób ogólny ustala się kto i komu ma pomagać, pozostawiając zainteresowanym porozumienie co do rozmiaru i czasu trwania świadczenia, co zwłaszcza przy braku odpowiedniej kontroli wykonywania planów pomocy sąsiedzkiej, nadawało sprawom charakter jakby dobrowolności i dobroczynności ze strony świadczących.

W takich warunkach okazywało się dość często, że brak było formalnej podstawy do nakazania świadczenia, lub też zaistniały w poszczególnych przypadkach rzeczywiste przeszkody w wykonaniu świadczenia.

Dlatego należy przypomnieć, jak powinna być zorganizowana pomoc sąsiedzka w rolnictwie.

Otóż obowiązek sąsiedzkiej samopomocy rolnej, mającej na celu zorganizowanie pomocy gospodarstwom rolnym pozbawionym siły pociągowej i narzędzi rolnych, dla zabezpieczenia terminowego dokonania orki, zasiewów i zbiorów — ustanawiają gminne rady narodowe w obrębie poszczególnych gromad i gmin wiejskich, w drodze uchwały stwierdzającej, że rada gminna wprowadza dla swojej gminy obowiązek oddawania sprzężaju i maszyn rolniczych wraz z obsługą lub bez obsługi do użytku gospodarstw rolnych, które nie posiadają niezbędnych do pracy w rolnictwie środków.

Zatem, ażeby na terenie danej gminy mógł ważnie istnieć obowiązek samopomocy sąsiedzkiej, musi zapaść uchwała gminnej rady narodowej wprowadzająca obowiązek niesienia pomocy sąsiedzkiej w rolnictwie.

Drugim warunkiem jest szczegółowy plan pomocy rolnej, ustalający, kto i na czyją rzecz obowiązany jest świadczyć, oraz rodzaj i czas trwania świadczenia, ogłoszony w sposób przyjęty w danej gromadzie lub gminie.

Razem z planem pomocy sąsiedzkiej należy ogłosić normy opłat (wynagrodzenia) za świadczenie z tytułu pomocy sąsiedzkiej.

Ustalanie planów pomocy sąsiedzkiej należy do obowiązków prezydiów gminnych rad narodowych i to na podstawie wniosków złożonych przez osoby uprawnione do korzystania z pomocy sąsiedzkiej i zaopiniowanych przez zarządy gminne Związku Samopomocy Chłopskiej.

Natomiast ustalanie norm opłat należy do prezydiów właściwych powiatowych rad narodowych, które normy te ustalają na wniosek prezydiów gminnych rad narodowych.

Najistotniejszym zagadnieniem jest sprawa wykonania planu.

Wykonaniem planu pomocy sąsiedzkiej na obszarze gromady kieruje sołtys, do którego należy ustalanie terminów wykonania obowiązku świadczenia.

Otóż na tym odcinku swoich zadań sołtys winien postępować tak, by nie stwarzać sytuacji trudnych dla zobowiązanego do świadczenia względnie uniemożliwiających wykonanie świadczenia w ogóle.

Wezwanie przez sołtysa do wykonania świadczenia w przeddzień wykonania, nie jest właściwe. Ustalanie terminów spełnienia obowiązku świadczenia winno być takie, by odmawiający spełnienia obowiązku nie mógł tłumaczyć się, że wezwany został „w ostatniej chwili“, że nie miał przygotowanych narzędzi, oddał je do naprawy, rozpoczął u siebie pracę, którą musi zakończyć nie chcąc ponieść szkody itp., lub też wykonujący lojalnie wezwaniu sołtysa nie poniósł uszczerbku we własnym gospodarstwie.

Inaczej mówiąc — terminy wykonania obowiązku świadczeń winny być przez sołtysów tak ustalone, by wezwany do świadczenia mógł je spełnić bez żadnych na prawdę istotnych przeszkód.

Usprawnienie doręczania przesyłek pocztowych na wsi

Podjęta przez Rząd Rzeczypospolitej ofenzywa kulturalna wymaga w pierwszym rzędzie szybkiego i sprawnego powiązania ośrodków kultury i centrów wydawniczych w wielkich miastach z najbardziej odległymi zakątkami kraju. To niezmiernie ważne, a jednocześnie zaszczytne zadanie wypełnić może poczta przy pomocy znajdujących się w jej dyspozycji środków komunikacyjnych i dobrze zorganizowanego aparatu doręczycielskiego. Na tym tle ze szczególną wyrazistością zarysowuje się rola, niedocenianego dotąd przez ogół naszego społeczeństwa, listonosza wiejskiego, który w naszych warunkach ze skromnego doręczyciela stał się niejako ogniwem spajającym pisarza i wydawcę z milionowymi rzeszami czytelników, propagatorem idei Państwa Ludowego.

Bez udziału listonoszy wiejskich nie do pomyślenia byłoby zaopatrzenie wsi w czasopisma, książki i tp. W wielkim przeto zadaniu Państwa na polu upowszechnienia oświaty rola listonosza wiejskiego jest doniosła i zaszczytna.

W Polsce przedwrześniowej zakres usług pocztowych w odniesieniu do wsi był bardzo skromny. Służba doręczeń na obszarach wiejskich praktycznie istniała tylko w województwach: poznańskim, pomorskim i śląskim. W województwach centralnych wprowadzono służbę doręczeń na wsi dopiero z dniem 1.VIII.1938 r. i to w bardzo ograniczonym zakresie, przeważnie 1 lub 2 razy w tygodniu. W pozostałych województwach, w niektórych tylko obwodach pocztowych wprowadzono dwa razy w tygodniu służbę doręczeń na obszarach wiejskich tytułem

próby. W porównaniu z usługami świadczonymi przez pocztę miastom wyraźne było widoczne upośledzenie wsi polskiej, upośledzenie ludu wiejskiego.

Jakże inaczej sprawa ta przedstawia się w Polsce Ludowej. Ministerstwo Poczty i Telegrafów, przewidując duży rozwój naszego piśmiennictwa, służącego przede wszystkim ludowi pracującemu, przystąpiło do szybkiej odbudowy placówek pocztowych w terenie i stopniowego obejmowania zasięgiem służby listonosza wiejskiego obszaru całego kraju. Rozwój tej służby najlepiej ilustruje niżej podane zestawienie:

Służba listonosza wiejskiego w Polsce.

Stan na dzień	Ilość listonoszów wiejskich	Ilość obsługiwanych rejonów			
		codziennie	co 2 dzień	co 3 dzień	1 raz w tyg.
31.XII.1938	5823	brak danych	statystycznych		
31.XII.1947	3659	1894	2204	1899	180
31.IV.1948	6896	4416	3964	1415	120
31.X.1948	7164	4635	4100	1131	15
31.XII.1948	8035	5489	4318	905	—
15.III.1949	8282	5928	4361	532	—

Z powyższego zestawienia wynika wyraźnie, jak wielki wysiłek uczyniono, szczególnie w ostatnich latach, w kierunku naprawienia krzywdy wyrządzonej ludowi wiejskiemu w przeszłości. Nie tylko zdołano odbudować w ciągu niespełna 5 lat to wszystko, co ze stanu przedwojennego zniszczyła wojna, lecz nadto ten stan przedwojenny znacznie przekroczone. Już w chwili obecnej służba doręczeń na obszarach wiejskich w czterech pocztowych okręgach (poznańskim, wrocławskim, śląskim i gdańskim) wykonywana jest codziennie, a w pozostałych sześciu bądź codziennie, bądź co 2 dzień. Nieliczne tylko jeszcze rejony doręczycielskie na wsiach obsługiwane 2 razy w tygodniu w najbliższym czasie znikną zupełnie.

Szybki wzrost nakładów wszelkiego rodzaju czasopism, powodujący proporcjonalny do tego wzrost prenumeraty zleconej za pośrednictwem poczty oraz zapowiedziany od 1.VII r. b. kolportaż książek również w prenumeracie zleconej poczcie, wymaga dalszej rozbudowy służby listonosza wiejskiego, polegającej na skróceniu rejonów doręczycielskich oraz na wprowadzeniu codziennego doręczania przesyłek pocztowych i czasopism na obszarach wiejskich w całym kraju. Rozbudowa ta, jak również dalsza rozbudowa sieci placówek pocztowych na obszarach wiejskich prowadzona będzie z coraz większą intensywnością kosztem wygoształdowanych przez pocztę etatów osobowych w drodze normalizacji pracy oraz dzięki osiągniętych jeszcze w bieżącym roku oszczędnościom budżetowym.

Od szybkiej realizacji zamierzeń Ministerstwa Poczty i Telegrafów w dziedzinie upowszechnienia usług Poczty mieszkańcom wsi zależy w wysokim stopniu powodzenie podjętej przez Rząd akcji ukulturalnienia kraju.

Ponieważ w akcji tej na wsi duża rola przypada gminnym radom narodowym i ich komisjom kulturalno-oświatowym, przeto powinny one energicznie współdziałać z władzami pocztowymi nad rozbudową placówek pocztowych na wsi i służby listonosza wiejskiego. Współdziałanie to wyrażać się powinno w przedstawianiu dyrekcjom pocztowym braków i potrzeb w tej dziedzinie i w domaganiu się ich usunięcia, względnie zaspokojenia; jak również w ułatwianiu — przy wykorzystaniu istniejących warunków lokalnych — organizowania placówek pocztowych.

Nie wszędzie jednak na wsi rola listonosza wiejskiego jest doceniana, nie wszędzie napotyka on na zrozumienie dla swej ciężkiej i ofiarnej pracy. Gminne rady narodowe winny popularyzować tę nową doniosłą instytucję, a w licznych wypadkach winny umieszczać tę sprawę na plenarnych posiedzeniach dla omówienia sposobów przyjęcia z pomocą listonoszom wiejskim.

Z doświadczeń działacza terenowego

JAN GOŁĘBIEWSKI

przew. Pow. Rady
Narodowej w Łowiczu

Powiązanie Powiatowej Rady Narodowej z masami pracującymi

Pracuję od lat czterech na odcinku terenowych rad narodowych — najpierw jako radny gminnej rady narodowej, a następnie od lat trzech na stanowisku przewodniczącego powiatowej rady narodowej. W pracy swej zdobyłem szereg doświadczeń, którymi chcę podzielić się ze swymi kolegami, pracującymi na odcinku rad narodowych.

Rada narodowa, jako reprezentacja mas pracujących, powinna być jak najbardziej bezpośrednio powiązana z szerokimi masami swego terenu. Sam dobór delegatów do rad wiąże już w pewnym sensie rady ze społeczeństwem, bo do składu rad wchodzi przedstawiciele partii politycznych, organizacji, instytucji, zrzeszeń i gromad. Zrozumiałą jest przy tym rzeczą, iż przedstawiciele tak terenu jak i organizacji informują swoje ośrodki o poczynaniach rady, jej pracach i osiągnięciach, jak również zgłaszają potrzeby i życzenia swych mocodawców na

plenium rady. To ostatnie — rozwiązuje częściowo również „skrzynki zażaleń“.

Nadto należy wykorzystywać miejscową lub docierającą na dany teren prasę i umieszczać systematycznie wzmianki i komunikaty z działalności odnośnej rady.

W praktyce swej poza tym stosuję system zebrań sprawozdawczych, które są organizowane w okresach półrocznych. Zebrania te są zazwyczaj starannie przygotowane i odbywają się w największej sali danego środowiska. Na zebrania te, oprócz radnych P.R.N. są zapraszani i uczestniczą szefowie urzędów odnośnego stopnia, zarządy organizacji, kierownicy instytucji, prezydium i radni gminnych rad narodowych, zarządy gminne, młodzież szkolna starszych klas z danego terenu oraz szeroki ogół społeczeństwa miejscowego.

Program obrad zebrania sprawozdawczego, oprócz spraw bieżących, obejmuje referat na temat aktualnych

zagadnień politycznych i gospodarczych, oraz sprawozdanie z działalności rady i program prac P. R. N. na najbliższy, co najmniej półroczny okres.

O każdym natomiast miesięcznym zebraniu P. R. N. zostaje szeroki ogół społeczeństwa poinformowany specjalnym ogłoszeniem następującej treści:

POWIATOWA RADA NARODOWA W ŁOWICZU

OGŁOSZENIE

Podajemy do wiadomości ogółu społeczeństwa, iż przedmiotem plenarnego zebrania Powiatowej Rady Narodowej, jakie się odbędzie dnia..... będą zagadnienia:

Na zebraniu tym będą wygłoszone sprawozdania z działalności odnośnych urzędów i instytucji, które mają organizować odpowiednią działalność i wypełniać zadowalająco określone zadania dla dobra publicznego.

W związku z tym, zwracamy się do ogółu ludności, aby wszelkie swoje obserwacje co do działalności odnośnych urzędów i instytucji, zarówno dodatnie jak i wszystkie ujemne, przekazywała pisemnie lub osobiście, albo też za pośrednictwem skrzynki zażeń do Prezydium Powiatowej Rady Narodowej, celem usuwania niedomagań i niedociągnięć w działaniu zarówno poszczególnych urzędów i instytucji jak i osób odpowiedzialnych na różnych stanowiskach.

Wszelkie uwagi i spostrzeżenia należy przysyłać pod adresem: Biuro Prezydiálne Powiatowej Rady Narodowej w Łowiczu.

Nadmieniamy przy tym, iż zebrania plenarne Powiatowej Rady Narodowej są jawne i każdy obywatel ma wstęp wolny na salę, może swobodnie przysłuchiwać się obradom. Zebranie odbędzie się w sali konferencyjnej P. R. N.

Dnia....., 1949 r.

Niezależnie od ogłoszeń, przed każdym zebraniem plenarnym P.R.N. są rozsyłane ankiety do partii, związków, instytucji, prezydów gminnych i miejskich rad narodowych, a nawet pojedynczych osób, celem zebrania opinii odnośnie zagadnień, przewidzianych programem obrad i oceny działalności tych urzędów i instytucji, które mają składać sprawozdania na plenum P.R.N. ze swej działalności. Np. w związku z zebraniem poświęconym omówieniu zagadnienia zdrowia i opieki społecznej oraz sprawozdania lekarza powiatowego i innych — została przesłana następującej treści ankieta:

Powiatowa Rada Narodowa
w Łowiczu

DO . . . . .

w . . . . .

Przedmiotem obrad kwietniowego zebrania plenarnego Powiatowej Rady Narodowej, oprócz spraw bieżących, będą sprawy zdrowia i opieki społecznej, w związku z czym wygłoszone będą sprawozdania z działalności Ubezpieczalni Społecznej, P.C.K., lekarza powiatowego i P.K.O.S.

Prezydium P.R.N. aby mieć dokładny obraz oceny działalności od strony opinii publicznej — prosi o wypełnienie poniższej ankiety i odesłanie jej do biura Prezydiálnego P.R.N. w nieprzekraczalnym terminie do dnia 5.IV. 49 r., aby materiały, nadesłane w ankiecie mogły być przestudiowane przez Prezydium i wykorzystane na zebraniu plenarnym w dniu 7.IV. 49 r.

ANKIETA

1. Czy ilość instytucji, służących obsłudze zdrowia i wykonywaniu opieki społecznej jest wystarczającą we wszystkich środowiskach naszego terenu?
2. Czy istniejące instytucje wypełniają zadowalająco swe zadania i czy ogół jest zadowolony z ich działalności?
3. Jeżeli słyszy się zarzuty to na jakie instytucje lub osoby?
4. Jakie są życzenia ludności odnośnie potrzeb na odcinku zdrowia i opieki społecznej?

Materiały tą drogą zdobyte są przepracowane przez odnośne komisje P.R.N. i wykorzystywane dla usprawnienia działalności na danym odcinku.

*

Ogólnie charakteryzując zakres działalności przewodniczącego Rady — trzeba zaznaczyć, że przewodniczący powinien być motorem wszystkich poczynań Rady.

Przewodniczący powinien w zasadzie jak najwięcej przebywać w terenie, utrzymując kontakt z ludnością, organizacjami, instytucjami, aby czuwać nad realizacją różnych akcji społecznych, czy gospodarczych.

Niemniej jednak powinien mieć określone 2 czy też 3 stałe dni przyjęć w tygodniu dla załatwienia interesantów.

Dla przewodniczących gminnych i miejskich rad narodowych swego terenu wprowadziłem następujące zasady pracy:

- 1) przewodniczący przyjmuje interesantów w każdą środę od godz. 10 rano,
- 2) 1 dzień w tygodniu, wg własnego uznania przewodniczący przeznacz na łączność i działalność w terenie: odwiedza szkoły i bada ich potrzeby, sprawdza pracę na drogach, sprawność urzędowania sołtysów, działalność ośrodków zdrowia, ośrodków maszynowych, spółdzielczości itp.

Jeżeli przewodniczący zauważy jakieś braki — udzieli swoich wskazań i rad na miejscu, a jeżeli niedociągnięcia są poważne — kieruje tam komisję kontroli społecznej.

Przewodniczący G. R. N. (M. R. N.) prowadzą „książkę czynności“, w której pod odpowiednimi datami wpisują swe czynności tak biurowe jak i w terenie.

*

Doskonałe rezultaty daje stała opieka nad gminnymi radami ze strony zespołu opiekuńczego spośród radnych ze stopnia powiatowego.

Praktycznie jest to u nas w ten sposób rozwiązane, iż wyznaczony przez prezydium P.R.N. zespół radnych P.R.N. ma powierzone poszczególne gminne rady narodowe w opiekę. Opiekun rady obowiązany jest co najmniej raz na miesiąc być w odnośnej radzie na zebraniu plenarnym G.R.N., referując aktualne zagadnienia polityczne i gospodarcze i w razie potrzeby służąc poradą.

W tym celu przed każdą serią miesięcznych zebrań plenarnych rad terenowych odbywa się odprawa zespołu opiekuńczego G.R.N. pod przewodnictwem prezesa P.R.N., w czasie której są dyskutowane i ustalone zagadnienia oraz sposób ich przedstawienia przez opiekuna na zebraniu G.R.N.

Nadto każdy opiekun otrzymuje krótką dyspozycję swego referatu na piśmie od przewodniczącego P.R.N.

Jako przykład podaję dyspozycję prelekcji na kwietniowych zebraniach G.R.N.

DYSPOZYCJA

dla zespołu opiekuńczego na kwietniowe zebranie G.R.N.
1949 r.

Aktualne zagadnienia polityczno-gospodarcze

1. Chcemy budować w pokoju. Dorobek Polski Ludowej. Przejście od planu trzyletniego do planu sześcioletniego.
2. Planowy system oszczędzania. Przykłady z odcinka samorządowego. Przykłady z odcinka rolnego.
3. Wiosenna akcja siewna. Planowa uprawa roślin konsumpcyjnych i przemysłowych. Akcja kontrak-

tacji trzody chlewnej i akcja kontrakcji roślin. Zwrócić uwagę na korzyści osobiste rolnika i korzyści gospodarze ogólnopństwowe.

4. Pomoc sąsiedzka w rolnictwie. Pomoc sąsiedzka w odbudowie.
5. Stwierdzić jak działa komisja rolno, a w razie potrzeby zreorganizować ją.

Po wykonaniu zadania opiekun G.R.N. składa krótkie sprawozdanie na piśmie z uwagami, ewentualnie wnioskami do Prezydium P.R.N.

Mgr K. URBANKOWSKI

Oszczędności w eksploatacji przedsiębiorstw samorządowych

Artykuł ten nie wiąże się bezpośrednio z działalnością rad narodowych, ale zamieszczamy go w nadziei, że skłoni on pracowników przedsiębiorstw samorządowych do wymiany zdań na temat możliwości i sposobów oszczędzania w przedsiębiorstwach samorządowych.

W toku podjętej w marcu akcji oszczędnościowej zarówno urzędy oraz instytucje centralne jak i organizacje terenowe winny przejść do coraz bardziej szczegółowego rozpracowania zagadnień oszczędności i racjonalizacji pracy. Dotychczas główną uwagę poświęcano zagadnieniu oszczędności w administracji samorządowej i traktowano je z punktu widzenia finansowego lub organizacyjnego.

Niemniej jednak ważnym jest gospodarczy zakres działania samorządu, wyrażający się w prowadzeniu przedsiębiorstw i zakładów. Eksploatacja przedsiębiorstw i zakładów przedstawia wdzięczne pole do przeprowadzania oszczędności i racjonalizacji, gdyż oprócz wyzwolenia rezerw materiałowych i osobowych dostarcza o wiele więcej możliwości racjonalizacyjnych, aniżeli praca w administracji.

Należy przy tym podkreślić, że oszczędności wynikłe z właściwej eksploatacji nie tylko nie powinny powodować zmniejszenia zdolności produkcyjnej lub usługowej zakładu, lecz przeciwnie — powinny wpływać na wzrost świadczeń zakładu i na dostarczanie konsumentom po tańszej cenie i w większych ilościach dóbr lub usług.

Jeśli np. weźmiemy pod uwagę taki typowy zakład użyteczności publicznej jakim są wodociągi, to dla osiągnięcia oszczędności w tym zakładzie należy zwrócić uwagę przede wszystkim na straty wody w sieci wodociągowej. Strata wody, t. zn. ubytek wody niezarejestrowanej przez wodomierze, powstaje bądź w przewodach wodociągowych, bądź też wynika z niedokładnego sposobu mierzenia. Znaczenie szczelności przewodów zwróciło uwagę fachowców już przy usuwaniu zniszczeń wojennych. Dość znaczna różnica, dochodząca do 50% między ilością wody tłoczonych do sieci, a wykazywanej przez przyrządy pomiarowe, pociąga za sobą bezużyteczną pracę maszyn, marnowanie dużej ilości energii i pracy ludzkiej. Wprowadzenie to „marnotrawstwo“ niezawsze da się odrazu usunąć, zwłaszcza w miastach, zniszczonych w dużym stopniu wskutek wojny, niemniej trzeba mieć na uwadze, że nakłady celem zapobieżenia stratom wody są zawsze opłacalne, na dłuższą więc me-

tę podpadają pod pojęcie oszczędności. Obok strat w sieci wodociągowej podziemnej mogą być straty powstające w innych częściach przebiegu wody, począwszy od kranów domowych i wentyli klozetowych, gdzie bezużyteczny ubytek wody wynosić może do 60 m³ rocznie, poprzez źle funkcjonujące wodomierze, które mogą w przypadku 30% wykonywania przepływu narazić zakład na stratę równającą się od 250 do 300 m³ wody rocznie, a skończywszy na urządzeniach wewnętrzno - zakładowych, jak ujęcia wody, oczyszczalnie i zbiorniki.

Szczelność sieci odgrywa też znaczną rolę w eksploatacji gazowni. Dla podkreślenia wagi tej sprawy wystarczy wspomnieć, że niektóre rozdzielne gazu koksowniczego na Dolnym Śląsku wykazywały straty dochodzące do 50% dokonywanych obrotów. W gazowniach wytwórczych, oprócz kontroli sieci rozdzielczej, zwrócić należy uwagę na konieczność przeprowadzania stałej kontroli technicznej zasadniczych urządzeń produkcji gazu, jak pieców i kotłów parowych. Kontrola ta odnośnie pieców winna obejmować zużycie podpału, pomiary temperatur, retort lub komór, temperaturę gazów spalinowych, zużycie pary przez pomiar wody zasilającej i t. p. oraz odnośnie kotłów parowych — regulację ciągu kominowego, sprawdzenie izolacji przewodów parowych oraz sposób zużycia pary odlotowej, której zawartość cieplna wynosi około 600 kal. na 1 m³ pary. Obok tego podkreślić należy możliwości użytkowania ciepła gazów spalinowych.

Jak należy ustosunkować się do tych zagadnień? Zależy to od warunków miejscowych lub od potrzeb danego przedsiębiorstwa. W grę wchodzić może:

- a) ciepła woda,
- b) para nisko prężna,
- c) para wysoko prężna.

Jeżeli pominiemy zastosowanie w gazowni ciepłej wody, to para może być zużyta do napędu maszyn parowych i pomp, ogrzewania biur i warsztatów oraz do wytwarzania gazu wodnego oraz fabrykacji benzolu i siarczanu amonu.

O ile przy produkcji gazu obserwować możemy znaczny stopień wykorzystania produktów ubocznych, to nie

można tego powiedzieć o gospodarce w rzeźniach. Konfiskaty poubojowe (w przypadku stwierdzenia choroby zwierzęcia po jego ubiciu) i kości zwierząt rzeźnych w większości istniejących (około 600) rzeźni oraz padlina (z wyjątkiem terenów woj. poznańskiego, pomorskiego i śląskiego) zakopywane są do ziemi, a co gorzej — stają się nieraz jednym z ogniw przekazywania chorób zakaźnych. Surowiec zaś ten, odpowiednio przetworzony, daje cenny produkt w postaci mączki mięsnej, mięso-kostnej lub z krwi. Mączka ta jest dodatkiem do pasz dla świń, koni owiec i drobiu. Według obliczeń rzeczoznawców możnaby uzyskać na terenie Polski następujące ilości surowca:

z padliny ok.	42.077 ton
z konfiskat ok.	4.700 ton
z krwi ok.	4.500 ton
Razem	51.277 ton,

z czego możnaby wyprodukować:

8.415 ton mączki mięsno-kostnej
940 ton mączki mięsnej
810 ton mączki z krwi

10.165 ton razem.

Powyższe przykłady uwidoczniają, że każdy rodzaj zakładu ma specjalne możliwości wprowadzenia racjonalizacji produkcji i czynienia planowych oszczędności.

Rady narodowe winny zwrócić uwagę na te momenty bądź z okazji przeprowadzania akcji kontrolnej bądź z okazji zatwierdzania budżetów. Zainteresowanie się momentami ruchu zakładu będzie wyrazem aktywności rad narodowych na dość znacznym odcinku gospodarki samorządowej.

Skład sądu konkursowego

W Nr. 6 „Rady Narodowej“ z dnia 15 marca 1949 r. ogłoszony został konkurs p.t.

1) Działalność Komisji Kontroli Społecznej w 1948 roku.

2) Funkcjonowanie „Skrzynki zażaleń i wniosków“ rady narodowej w 1948 r.

3) Gospodarka drogowa gminy w 1948 r.

Termin nadsyłania prac upłynął dnia 15 maja 1949 roku, jednakże prace, które nadeszły do 31 maja zostaną także wzięte pod uwagę.

Szef Kancelarii Rady Państwa powołał Sąd Konkursowy w następującym składzie:

P r z e w o d n i c z ą c y :

1) Adam Wendel — Dyrektor Biura Organizacji Kancelarii Rady Państwa.

C z ł o n k o w i e :

2) Aleksander Gajkowicz — Dyrektor Departamentu Dróg Kołowych w Ministerstwie Komunikacji.

3) Jan Gołębiowski — Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej w Łowiczu.

4) Mgr Wacław Morawski.

5) Roman Paulisz — Dyrektor Departamentu Samorządowego w Ministerstwie Administracji Publicznej.

6) Jerzy Starościak — Wicedyrektor Biura Organizacji w Kancelarii Rady Państwa.

7) Ludwik Sowiński — Naczelnik Wydziału w Kancelarii Rady Państwa.

Instruktorzy gminnych komisji kontroli

Instytucję instruktorów gminnych komisji kontroli powołano do życia dla uaktywnienia prac komisji kontroli, dla stworzenia właściwej organizacji pracy w tych komisjach i dania im odpowiedniej obsługi techniczno-biurowej.

Instruktorów tych do dnia 31 grudnia 1948 r. opłacały delegatury b. Biura Kontroli, od 1 stycznia 1949 r. wynagrodzenie ich jest płatne z budżetu gminy, zgodnie z okólnikiem Kancelarii Rady Państwa Nr 49 z dnia 6 lipca 1948 r.

Na podstawie danych inspekcyjnych należy dojść do wniosku, że nie osiągnięto jeszcze takiego stanu przygotowania wszystkich komisji, by instytucję instruktorów gminnych należało uznać za zbędną.

Dlatego też prezydya powiatowych rad narodowych, jeżeli do tej pory nie zleciły gminnym radom narodowym powołanie instruktorów, winny to niezwłocznie uczynić.

Na podstawie doświadczeń uznać należy, iż najbardziej odpowiednimi instruktorami są nauczyciele szkół powszechnych.

Instruktor dba o utrzymanie ciągłości, kierunku i poziomu pracy komisji kontroli, natomiast nie powinien sam przeprowadzać kontroli, jak to się niekiedy zdarza.

Sprawa sposobu angażowania instruktorów, wysokości wynagrodzeń i źródła ich pokrycia, jest wyjaśniona we wspomnianym na wstępie okólniku Kancelarii Rady Państwa.

Opłaty szpitalne pokrywane przez państwo i samorząd terytorialny

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1949 r. o pokrywaniu opłat w szpitalach będących zakładami społecznymi służby zdrowia (Dz. U.R.P. Nr 25 poz. 174) zawiera przepisy szczególnie ważne dla samorządu terytorialnego jako podmiotu zobowiązanego do pokrywania opłat za leczenie

w szpitalach swoich podopiecznych, oraz stanowiące o przejęciu przez Skarb Państwa kosztów leczenia osób, odnośnie których obowiązek ciążył w pewnym zakresie na samorządzie. Poza tym ustawa ta zawiera przepisy, wprowadzające całkowite zwolnienia i ulgi w opłatach

szpitalnych dla niektórych kategorii osób prowadzących gospodarstwa rolne oraz członków rodzin pozostających na ich wyłącznym utrzymaniu.

Zasadą ustawową jest, że koszty leczenia w szpitalach będących społecznymi zakładami służby zdrowia ponosi leczony, o ile z mocy omawianej ustawy lub innych przepisów prawa obowiązek ten nie spoczywa na innych osobach lub instytucjach (np. ubezpieczalnia, instytucje państwowe, osoby zobowiązane do pokrycia kosztów leczenia na zasadach kodeksu zobowiązań itp.).

Jeżeli jednak pozostający w leczeniu szpitalnym nie posiada dostatecznych środków do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych, przy czym z uwagi na swój wiek, stan zdrowia jest niezdolny do pracy, albo chwilowo nie posiada środków na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych z powodu czasowej niemożności uzyskania zatrudnienia, a przy tym brak jest osób czy instytucji do uiszczenia za niego opłat — opłaty ponoszą osoby na których ciąży obowiązek alimentarny, a gdy i tych brak, to wówczas dopiero opłaty za te osoby **pokrywają powiatowe związki samorządowe oraz gminy miejskie i wiejskie**, w których leczony ma prawo do opieki.

Opłaty te pokrywają:

1. Gmina m. st. Warszawy i m. Łodzi oraz gminy miejskie miast wydzielonych — **w całości**,
2. gminy miejskie miast niewydzielonych i gminy wiejskie — **30% opłat**,
3. właściwe terytorialnie dla gmin wymienionych w pkt. 2 — powiatowe związki samorządowe — **70%**

— z tym, że powiatowy związek samorządowy wpłaca szpitalom całość opłat a właściwa gmina miejska lub wiejska obowiązana jest zwrócić powiatowemu związkowi samorządowemu przypadającą na nią część opłat.

Artykuł 6 wspomnianej ustawy posiada doniosłe znaczenie dla wsi. Postanowienia tego artykułu zwalniają całkowicie od opłat szpitalnych i wprowadzają ulgowe opłaty dla gospodarzy prowadzących małe i średnie gospodarstwa rolne.

W szczególności ustawa zwalnia od opłat osoby prowadzące gospodarstwo rolne a nie posiadające majątku podlegającego podatkowi od nieruchomości, ani dochodów lub dodatkowych zajęć podlegających podatkowi obrotowemu lub dochodowemu jeżeli przychód szacunkowy z ich gospodarstwa nie przekracza 10 kwintali rocznie.

Ponadto opłaty ulgowe ponoszą gospodarze wyżej wymienieni, jeżeli przychód z ich gospodarstwa jest wyższy niż 10 kwintali rocznie a nie przekracza 100 kwintali rocznie.

Wysokość opłat ulgowych ustala się w zależności od szacunkowego przychodu rocznego z gospodarstw a to:

1. przy przychodzie ponad 10 — 30 kwintali żyta—30%
2. przy przychodzie ponad 30 — 60 kwintali żyta—60%
3. przy przychodzie ponad 60 — 100 kwintali żyta—85%

— opłat szpitalnych ustalonych dla szpitali powiatowych.

Ponadto dość wysoką ulgę wprowadza ustawa dla członków spółdzielni rolniczo-produkcyjnych, którzy — jeżeli nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu — ponoszą opłatę za leczenie w wysokości tylko 20% opłaty szpitalnej ustalonej dla szpitali powiatowych.

Oczywiście odnośnie kwestii, kto, pod jakimi warunkami i w jakiej wysokości ponosi koszty leczenia osób prowadzących gospodarstwa rolne a całkowicie zwolnionych od opłat, ustawodawca przyjmuje te same kryteria, które odnoszą się do osób nie prowadzących gospodarstwa rolnego, a korzystających z leczenia szpitalnego.

Jeżeli natomiast chodzi o gospodarzy korzystających z ulgowych opłat szpitalnych, to dopłatę do pełnej stawki pokrywają powiatowe związki samorządowe, oraz te gminy, na obszarze których leży gospodarstwo rolne leczonego, lub gospodarstwo osoby utrzymującej leczonego w sposób następujący:

1. gmina m. st. Warszawy, m. Łodzi i gminy miast wydzielonych pokrywają **dopłatę w całości**,
2. gminy miast niewydzielonych z powiatu i gminy wiejskie pokrywają **15% pełnej dopłaty** a powiatowy związek samorządowy pokrywa pozostałą część dopłaty.

Przytoczone wyżej zwolnienia i ulgi w opłatach szpitalnych, wpłynąć muszą na zwiększenie wydatków gmin wiejskich i powiatowych związków samorządowych.

Ale tak jak z jednej strony na gminy wiejskie i powiatowe związki samorządowe spada obowiązek ponoszenia kosztów związanych z omawianymi zwolnieniami i ulgami, tak z drugiej strony, ustawa zwalnia samorząd od ponoszenia pewnych kosztów, które przejął na siebie Skarb Państwa.

Skarb Państwa pokrywa opłaty szpitalne:

1. za umysłowo chorych, którzy utracili uprawnienia do pomocy leczniczej ze strony ubezpieczalni społecznej wskutek upływu ustawowego okresu po ustaniu stosunku pracy,
2. z braku osób obowiązanych do pokrywania opłat z tytułu obowiązków alimentarnych za leczenie osób, które trwale lub przejściowo nie posiadają dostatecznych środków do zaspokojenia niezbędnych potrzeb życiowych oraz uprawnionych do opłat ulgowych (gospodarzy rolnych) jeżeli:
  - a) podlegają leczeniu przymusowemu w przypadkach chorób zakaźnych oraz chorób społecznych,
  - b) są umieszczone w szpitalach psychiatrycznych jako chore umysłowo, a nie korzystają ze świadczeń ubezpieczalni społecznej,
  - c) są umieszczone w szpitalach na mocy postanowień władz sądowych i prokuratorskich.

Ponadto w razie konieczności leczenia osób prowadzących gospodarstwo rolne, korzystających ze zwolnień i ulg w szpitalach, w których są ustalone wyższe opłaty za leczenie, niż opłaty w szpitalach powiatowych — obowiązek dopłaty do pełnej stawki wyższych opłat ponosi Skarb Państwa.

Widzimy więc, że Skarb Państwa w dużej mierze odciąża samorząd terytorialny od wydatków wiążących się z obowiązkiem samorządu opiekowania się osobami w zakresie i pod warunkami zakreślonymi w ustawie z dnia 16 sierpnia 1923 r. o opiece społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 92 poz. 726) wraz z późniejszymi zmianami.

Ważny jest również przepis, stanowiący, że w gospodarzo uzasadnionych lub zasługujących na szczególne uwzględnienie przypadkach — należności z tytułu zaległych opłat mogą być w stosunku do obowiązane go w całości lub w części umorzone i przejęte przez Skarb Państwa, związku samorządu terytorialnego lub instytucje utrzymujące dany szpital.

Nadmienić jeszcze należy, że wg. cytowanej ustawy, Ministrowie Administracji Publicznej i Zdrowia mogą w drodze rozporządzenia, wydanego w porozumieniu z Ministrem Skarbu, właściwymi ministrami oraz za zgodą Rady Państwa udzielać ulg w opłatach szpitalnych dla rybaków morskich i rzemieślników oraz dla członków ich rodzin, pozostających na ich wyłącznym utrzymaniu.

K. ROMANOWICZ

Sprawozdanie i protokół Informacja dla komisji kontroli społecznej

Jako ogólną zasadę należy ustalić, iż po każdej kontroli należy napisać sprawozdanie z przeprowadzonej kontroli, które jest pisemnym utrwaleniem naszych spostrzeżeń. Spostrzeżenia te winny być uzasadnione.

Sprawozdanie jest dokumentem wewnętrznym i nie powinno być ukazywane jednostkom kontrolowanym; jest ono podpisane wyłącznie przez osobę wykonującą kontrolę. Do sprawozdania należy dołączyć te dokumenty, na podstawie których ustalono pewne fakty, a w szczególności:

1. protokół rewizji kasy,
2. protokół stwierdzenia innych rewizyj wzgl. kontroli wymagających dwustronnego ustalenia,
3. wyjaśnienia osób (kierowników, pracowników) zainteresowanych odnośnie czynności kontrolnych,
4. protokoły przesłuchań podejrzanych lub świadków,
5. oryginały wzgl. odpisy dokumentów zakwestionowanych w czasie kontroli,
6. inne dokumenty, których konieczność dołączenia do sprawozdania została przez kontrolujących uznana.

Sprawozdania winny być ściśle i zwięzłe, unikać charakteru zbyt opisowego i winny zawierać dane liczbowe. W sprawozdaniach należy uwypuklić momenty najważniejsze, nie gubić się w szczegółach drugorzędnych i uszeregować wedle ważności sprawy, które się omawia. W zakończeniu sprawozdanie powinno zawierać reasumę wyników a w końcu wnioski, jakie kontrolujący stawia w wyniku przeprowadzonej kontroli.

Sprawozdanie jest zasadniczym dokumentem pokontrolnym. Na podstawie sprawozdania można podejmować uchwały na posiedzeniu Komisji wzgl. Prezydium i uwzględnić w zarządzeniu pokontrolnym wnioski osób kontrolujących. Sprawozdanie winno być spisane w czasie jak najkrótszym po dokonaniu kontroli. Przewodniczący Komisji Kontroli sprawozdanie z wszystkimi załącznikami obowiązany jest przesłać po uzupełnieniu wnioskami do Prezydium Rady Narodowej.

Prezydium po zapoznaniu się z wynikami kontroli prześle właściwe wnioski:

1. do organu jednostki skontrolowanej wzgl. władzy przełożonej nad skontrolowaną jednostką,
2. do odpowiednich władz sądowych, prokuratorskich lub Komisji Specjalnej, w wypadku konieczności ukarania winnych przestępstwa,

odpisy wydanych zarządzeń oraz sprawozdań do Prezydium Rady Narodowej bezpośrednio wyższej.

Ponieważ przesłanie wniosków na podstawie sprawozdania podejmowane jest zawsze jako uchwała Prezydium — winno Prezydium śledzić, jak zostały wnioski wykonane.

Należy wnioski umieścić jako uchwałę Prezydium w księdze uchwał. Śledząc wykonanie wniosków przez instytucje do których zostały one skierowane należy czynić odpowiednią adnotację w księdze uchwał, by móc we właściwej chwili reagować na ewentualną niechęć lub zaniedbanie w wykonaniu zaleceń pokontrolnych.

Protokół z przeprowadzenia kontroli zmierza do stwierdzenia faktów, które mogły ulec zmianie w krótkim czasie, względnie mogły być zakwestionowane przez osoby kontrolowane.

Protokół jest spisywany przez osoby kontrolujące, ale podpisywany przez osoby kontrolujące i kontrolowane. Protokoły winny stwierdzać fakty bezspornie uznane za rzeczywiste przez obie strony. Protokoły muszą być obiektywne, nie wolno w nich umieszczać uwag osobistych oraz uwag nie mających bezpośredniego związku z kontrolowaną czynnością.

Protokół powinien zawierać:

1. nazwisko i imię oraz charakter służbowy kontrolującego i dane o upoważnieniu do przeprowadzenia kontroli (powołanie się na delegację służbową),
2. nazwę kontrolowanego urzędu, organu lub instytucji,
3. krótką charakterystykę zakresu działania i charakteru prawnego kontrolowanego organu,
4. nazwiska i imiona oraz charakter służbowy osób asystujących przy kontroli,
5. przedmiot lub czynności objęte kontrolą,
6. datę dokonanych czynności,
7. stwierdzone fakty,
8. podpisy kontrolującego oraz przedstawicieli jednostki kontrolowanej,
9. uwagę, w ilu egzemplarzach protokół sporządzono i w czyich rękach pozostawiono.

Nie należy zaniechać spisania protokołu, gdy istnieje możliwość, że ustalonego w pewnym momencie stanu nie da się później ściśle odtworzyć.

Kontrolujący winien odczytać kontrolowanemu treść protokołu wzywając równocześnie do podpisania lub złożenia dodatkowego oświadczenia do protokołu. W wypadku niezłożenia oświadczenia należy umieścić w protokole adnotację, iż do protokołu przy podpisaniu — zastrzeżeń i oświadczeń nie złożono.

Rozróżnienie sprawozdania od protokołu — pomoże komisjom kontroli w dalszej pracy kontrolnej, a zwłaszcza pozwoli na zebranie właściwie stwierdzonych materiałów do napisania sprawozdania i oparcia wniosków na materiale faktycznym.

Odprawa Przewodniczących Woj. R. N. w Kancelarii Rady Państwa w dniu 16 maja 1949 r.

W dniu 16 maja br. pod przewodnictwem Ob. Wiceministra M. Jaroszyńskiego, Z-cy Szefa Kancelarii Rady Państwa odbyła się odprawa przewodniczących Wojewódzkich Rad Narodowych i Miejskich Rad Narodowych miast Warszawy i Łodzi.

Konferencja powyższa poświęcona była zagadnieniom: terminowego opracowania wniosków o dotację z Zarządu Sam. Funduszu Wyrównawczego, preliminarzy budżetowych na rok 1950, budżetów dodatkowych na 1949 r. oraz innych spraw bieżących.

Ob. Minister Jaroszyński, poruszając sprawę terminowego opracowania wniosków o dotacje z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego wyjaśnia, że limity nie mogą być traktowane jako już przyznane dotacje. Dotychczas przeważająca ilość wniosków do Zarządu Samorządowego Funduszu Wyrównawczego dotyczyła nie dotacji, lecz zaliczek. W związku z tym Ob. Minister Jaroszyński wyjaśnił, że wnioski w przedmiocie udzielania nie dotacji, lecz zaliczek na poczet tych dotacji, będą uwzględniane tylko w wyjątkowych, uzasadnionych gospodarczo, wypadkach.

Drugim zagadnieniem poruszonym na konferencji była sprawa układania preliminarza budżetowego na 1950 r. Globalna suma budżetów związku samorządu terytorialnego będzie włączona do budżetu państwowego na rok 1950. Poszczególne związki samorządowe winny już teraz, opracować merytorycznie budżety na rok 1950 aby po otrzymaniu z Kancelarii Rady Państwa odnośnych instrukcji oraz noworozpracowanych schematów mogły ułożyć budżety.

Następną sprawą, która była przedmiotem obrad było zagadnienie budżetów dodatkowych na 1949 r. Przyczyna

konieczności sporządzenia dodatkowych preliminarzy budżetowych są sumy jakie powstaną z oszczędności związków samorządowych oraz zaliczek pobieranych przez gminy miejskie na poczet podatku od nieruchomości. Te dwa źródła dochodu winny być ujęte w budżety dodatkowe i przeznaczone przede wszystkim na cele, które przewidywał Fundusz Dwumiliardowy.

W toku dyskusji wypowiadali się przewodniczący wojewódzkich rad narodowych.

Ob. Tkocz, (Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Katowicach) stwierdza, że opóźnienia w opracowaniu wniosków o dotacje są wynikiem przeciążenia gmin inną pracą, a zwłaszcza sprawami podatku gruntowego. Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej otrzymując wnioski nienależycie przepracowane — musi je poprawiać.

Ob. Wenclik, (Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku). Teren był przekonany, że samo ustalenie limitów wystarczy, by związek samorządowy otrzymał dotacje; ponieważ sytuacja finansowa miast niewydziałonych jest trudna, a wnioski mogą być najwcześniej zatwierdzone w końcu czerwca, należy miastem pomóc przez przyznawanie zaliczek.

Ob. Ob. Duda Dziewierz (Przewodniczący Wojewódzkiej Rady Narodowej w Gdańsku), **Bąk**, (Przewodniczący Woj. R. N. w Kielcach) i **Pietrusiński**, (Przewodniczący Woj. R. N. w Szczecinie) tłumaczą opóźnienie w przesłaniu wniosków przeciążeniem urzędników samorządowych pracą oraz brakiem sił fachowych.

W dyskusji apelowano o wskazanie wytycznych, na jakie cele mogą być użyte oszczędności.

Z życia samorządu

WIADOMOŚCI Z WOJEWÓDZTWA OLSZTYŃSKIEGO.

Prezydium O.W.R.N. wystąpiło z inicjatywą odbywania otwartych posiedzeń prezydium zarówno P.R.N. jak i M.R.N.

Wykonanie tej inicjatywy przewidyje, że w wypadku wprowadzenia na porządek obrad prezydium poszczególnych zagadnień, interesujących pewne grupy społeczeństwa — posiedzenia odbywać się będą przy udziale członków odnośnej komisji oraz całej zainteresowanej grupy społeczeństwa.

N. p. zagadnienie rolnictwa przy udziale komisji rolnej i jak największej ilości rolników w jednej z gmin

powiatu; zagadnienie przemysłu przy udziale komisji gospodarczej w jednym z zakładów przemysłowych w obecności całej załogi zakładu i t.p.

*

Wojewódzka Rada Narodowa w Olsztynie w dążeniu do usprawnienia działalności komisji wszystkich terenowych rad narodowych i powiązania ich pracy z pracą komisji Wojewódzkiej Rady Narodowej — ustaliła kalendarz sprawozdań składanych przez komisję na plenum Rady.

Kalendarz ten jest pomyślany w ten sposób, że termin sprawozdania następuje po okresie największego nasilenia prac komisji — a więc np. komisja finansowo - budżetowa po

okresie opracowania budżetów; komisja oświatowa — po zakończeniu roku szkolnego; komisja rolna — po okresie jesiennych zbiorów i t.p.

Do sprawozdań tych komisje mają przygotować szczegółowe materiały, dotyczące terenu, przez nawiązanie kontaktu z odpowiednimi komisjami rad powiatowych.

Prezydium O.WOJ.R.N. poleciło jednocześnie komisjom swoim stałe instruowanie komisji rad powiatowych w celu wprowadzenia ich prac na właściwe tory. Środkiem do osiągnięcia tego celu będzie udział członków komisji WOJ.R.N. w posiedzeniach odpowiednich komisji PRN. Stworzy to Radzie Wojewódzkiej możliwość wyrównania prac Komisji P.R.N. w skali wojewódzkiej.

DIETY RADNYCH NA ZAKUP KSIĄŻEK.

W związku z minionym świętem oświaty członkowie wielu rad narodowych zrzekali się diet, przeznaczając je na zakup książek do bibliotek samorządowych. I tak np. na plenarnym posiedzeniu PRN w Sieradzu — radni z terenu zrzekli się swych diet. W imieniu radnych z miasta Sieradza, którzy diet za posiedzenia nie pobierają wystąpił ob. Szweryn, który stwierdził, że „stałaby się krzywda radnym miasta Sieradza, o ileby zostali wyłączeni ze składki na ten cel“ i postawił wniosek, aby każdy radny miejski wpłacił taką samą sumę, jak radni z terenu na zakup książek. Oba te wnioski Rada przyjęła przez akklamację.

SZCZECIŃSKI SYSTEM OPIEKI KULTURALNEJ NAD POWIATAMI.

W celu popularyzowania literatury polskiej wśród najszerszych mas pracowniczych — Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie zorganizowało w ramach czynu 1-majowego wieczory autorskie na terenie miasta i całego województwa Pomorza Zachodniego. Wieczory te miały za zadanie nawiązanie ścisłego kontaktu publiczności z autorem, który czytał utwory własne lub innych pisarzy oraz przedyskutowanie przez tych słuchaczy danego utworu.

Pierwsza tego rodzaju impreza odbyła się w świetlicy Stoczni Szczecińskiej a następnie we wszystkich 24 miastach powiatowych. Ogółem wyjechało 41 osób spośród świata literacko - artystycznego; w wieczorach uczestniczyło 7.163 słuchaczy, a w dyskusjach zabierało głos około 200 osób.

Korzystając z zebranych tym sposobem doświadczeń — Wojewódzka Rada Narodowa ustaliła system stałej opieki kulturalnej nad powiatami. Trójki, składające się z aktorki lub aktora, plastyka, dziennikarza lub literata wezmą w stałą opiekę kulturalną dany powiat województwa. Przewiduje się wyjazdy w teren co najmniej raz na miesiąc. W terenie nastąpią spotkania z mieszkańcami miast powiatowych i gmin. Akcją kierować będzie specjalny Komitet Woj.R.N.

Dotychczasowe wyjazdy w teren uzasadniły potrzebę takiej stałej akcji.

PLENUM PRN W KĘPNIE.

Na ostatnim posiedzeniu plenum PRN w Kępnie Rada przyjęła do wiadomości sprawozdanie powiatowego instruktora produkcji zwierzęcej — ilustrujące stan kontraktacji w powiecie. Do 1 maja br. wykonano plan w 100%. Przekroczyły plan kontraktowania gminy: Kępno Południe i Północ, Ostrzeszów, Grabów, Kobylagóra i Laski.

Rada przyjęła również do wiadomości sprawozdanie dyrektora KKO z rozprawienia kredytów na akcję siewną i nawozową, z którego wynikało, że KKO rozprosiła na sfinansowanie zakupu nawozów sztucznych, zboża do siewu i ziemniaków sumę 2 miliony zł. pomiędzy 263 rolników, których obszar posiadanej ziemi nie przekracza 12 ha.

Na tymże posiedzeniu przedyskutowano i zatwierdzono plany oszczędnościowe gmin wiejskich, miast niewydziałonych i Pow. Związku Samorządowego na rok 1949, wyrażające się w sumach ogólnych:

1. oszczędności w wydatkach zwyczajnych — 5.873.800,
2. oszczędności w wydatkach nadzwyczajnych — 914.300,
3. zwiększenie dochodów zwyczajnych — 1.931.300,
4. zwiększenie dochodów nadzwyczajnych — 455.000,
5. oszczędności w zakładach zw. sam. — 436.000,
6. oszczędności w przedsiębiorstwach zw. sam. — 618.000.

RADY NARODOWE W POWIECIE BYSTRZYCKIM.

Zmiana klasowego składu tak Powiatowej jak i Miejskich i Gminnych Rad Narodowych w powiecie bystrzyckim spowodowała zmianę dotychczasowego systemu pracy. Uaktywniono rady i związane je z codziennymi troskami społeczeństwa przez publiczne posiedzenia. Posiedzenia takie odbyły się nie tylko na szczeblu powiatu, ale i w gminach. udział obywateli wahał się od 50 — 300 w gminach, 1.000 w Bystrzycy. Tematem obrad były sprawozdania przewodniczących rad z działalności za 1948 rok oraz plan pracy na 1949.

Dzięki czynnemu udziałowi radnych plan kontraktacji trzody chlewnej wykonano w 160%, podatek

gruntowy zrealizowano w 113%, a wpłaty na F.O.R. osiągnęły 102%, dzięki czemu powiat zajął pierwsze miejsce w województwie wrocławskim.

KOBIETA — PRZEWODNICZĄCĄ PRN

Powiatowa Rada Narodowa w Nidzicy przeprowadziła wybory nowego przewodniczącego, powierzając mandat ten kobiecie — ob. Knapik Jadwidze. Jest to pierwszy przewodniczący - kobieta PRN na terenie woj. olsztyńskiego.

P.R.N. W PRZEWORSKU

W Przeworsku odbyły się obrady Powiatowej Rady Narodowej, w których wziął udział przewodniczący Woj.R.N. ob. Rogalski. Na zebraniu tym przedyskutowano plan oszczędnościowy Powiatowego Związku Samorządowego; w wyniku dyskusji uchwalono plan przesłać do ponownego rozpatrzenia, gdyż nie uwzględniał on w pełni istniejących możliwości oszczędnościowych. Z planu np. wynikało, że szpital powiatowy może rocznie zaoszczędzić 85 tys. zł., — a dyrektor szpitala opierając się na instrukcji Ministerstwa Zdrowia — wykazał, że bez szkody dla lecznictwa można zaoszczędzić 519 tys. zł.

Przyjęto również sprawozdanie Spółdzielni Mleczarsko-Jajczarskiej, przy czym stwierdzono konieczność pasteryzowania mleka. Dla dostarczenia mleka wolnego od bakterii Spółdzielnia zobowiązała się do zainstalowania w najbliższym czasie w Przeworsku pasteryzatora.

Następnie złożył sprawozdanie przewodniczący Gminnej Rady Narodowej z Przeworska - wsi. W wiosennych pracach zdała egzamin szeroko przeprowadzona akcja pomocy sąsiedzkiej. Ponieważ gmina odczuwa duże potrzeby w dziedzinie szkolnictwa, członkowie Rady Gminnej zrzekli się diet na ten cel.

Z zadowoleniem przyjęła Rada Powiatowa wiadomość, że pracownicy Związku Zawodowego Służby Zdrowia postanowili każdej niedzieli urządzać wyjazdy ekip lekarskich celem bezpłatnego leczenia ludności wiejskiej. Pierwszy wyjazd pod kierownictwem dra Osadnika odbył się do gromady Gniewczyno. Na zakończenie przewodniczący Woj.R.N. o mówił znaczenie i sposób pracy w radach narodowych.

Porady prawne pod red. dr Jerzego Starościaka

Zarząd Miejski w Lidzbarku podaje:

Miasto prowadzi przedsiębiorstwa i zakłady które nie są wydzielone z budżetu administracyjnego, nie posiadają własnej administracji i nie prowadzą własnej rachunkowości. Dotychczas rachunki i księgi tych przedsiębiorstw prowadził księgowy miasta. Czy za prowadzenie tych ksiąg należy mu się odrębne wynagrodzenie.

Odpowiedź:

Księgowemu zatrudnionemu w Zarządzie Miejskim i równocześnie prowadzącemu rachunkowość podanych wyżej przedsiębiorstw i zakładów, za pracę tę wynagrodzenie dodatkowe się nie należy.

Uzasadnienie:

Prowadzenie ksiąg tego rodzaju należy do normalnych obowiązków księgowego miejskiego. Niemożność pobierania przez niego dodatkowego uposażenia z tego tytułu wynika z przepisów ustawy z dn. 4.II.1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 39) okólnika Ministra Administracji Publicznej Nr. 102 z 20 grudnia 1948 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej Nr. 48) i okólnika Ministra Ziemi Odzyskanych Nr. 57 z tej samej daty (Dziennik Urzędowy Ziemi Odzyskanych Nr. 271) w sprawie nowych zasad uposażenia i stanu zatrudnienia w związkach samorządu terytorialnego, który stanowi, że pracownik może pobierać z funduszu związku samorządowego łącznie z jego zakładami i przedsiębiorstwami tylko jedno uposażenie zasadnicze i jeden tylko dodatek funkcyjny lub służbowy. Jednak o ile księgowy wykonuje prace związane z prowadzeniem zakładów i przedsiębiorstw miejskich w godzinach pozabiurowych, należy mu się za pracę w godzinach pozabiurowych dodatkowe wynagrodzenie. W każdym jednak wypadku zatrudnienia w godzinach nadliczbowych winien on otrzymać pisemne polecenie przewodniczącego organu wykonawczego związku samorządowego — burmistrza. Podana zasada odnośnie wynagrodzeń za pracę w godzinach nadliczbowych odnosi się jedynie do pracowników gmin wiejskich i miast niewydzielonych, z zastrzeżeniem, że na wypłatę wynagrodzeń w godzinach nadliczbowych nie można przeznaczyć w wymienionych gminach więcej, jak 2,5% funduszu płac w stosunku rocznym.

Te same uwagi odnoszą się do rachmistrza miejskiego i sekretarza miasta w związku z ich czynnościami tak w odniesieniu do protokółów rady narodowej, jej prezydium, zarządu miasta i t. d.

mgr. St. Ślubowski

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Szklarczykowie zapytuje czy Starostwo Powiatowe ma prawo powoływać pracowników gminy do swej siedziby w celu wykonywania przez nich prac w powiecie np. wypisywanie wezwań dla Pow. Org. Służby Polsce. Tego rodzaju delegacje obciążają gminę kosztem diet dla pracownika wysłanego do powiatu.

Odpowiedź:

Starostwo Powiatowe w zasadzie nie ma prawa powoływać do swej siedziby pracowników gmin dla wykonania prac starostwa bądź wydziału powiatowego Pre-

zydium gminnej rady narodowej winno o tych wypadkach informować prezydium PRN i prezydium właściwej wojewódzkiej rady narodowej. W wyjątkowych wypadkach takiego wezwania (np. powódź) w każdym razie starostwo jest obowiązane do pokrycia diet i kosztów przejazdu pracownika gminy i kosztów jego zakwaterowania.

Wypadku zaistnienia konkretnych sporów, które nie mogą być rozstrzygnięte na miejscu o konkretne informacje można zwracać się do „Rady Narodowej“.

mgr. St. Ślubowski

Prezydium Powiatowych Rad Narodowych w Koninie i w Węgrowie zapytuje czy inspektorowi rad narodowych zatrudnionemu przy Prezydium Powiatowej Rady Narodowej przysługuje podwyższenie stawek dodatku funkcyjnego przewidziane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 19 lutego 1949 roku w sprawie dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników państwowych i samorządowych (Dz. U. R. P. Nr. 14 poz. 94).

Odpowiedź:

Inspektorowi rad narodowych zatrudnionemu przy prezydium powiatowej rady narodowej nie należą się dodatkowe kwoty przewidziane w § 5 pkt. 1. Rozporządzenia Rady Ministrów z 19.II.1949 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14 poz. 94) gdyż kwoty te przewidziane są wyłącznie dla pracowników państwowych i samorządowych zatrudnionych bezpośrednio przy czynnościach kontrolnych. Czynności zaś inspektora rad narodowych nie są czynnościami kontrolera lecz instruktora.

mgr. St. Ślubowski

Czy komisje opieki społecznej winne być powoływane na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiekunach społecznych i komisjach opieki społecznej, czy też na podstawie ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych..

Odpowiedź:

Tryb powoływania Komisji Opieki Społecznej na podstawie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 6 marca 1928 r. o opiekunach społecznych i komisjach opieki społecznej (Dz. U. Nr. 29 poz. 267) jest odmienny od trybu przewidzianego w ustawie z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

Przepisy wspomnianego rozporządzenia ustalają jakie osoby z urzędu wchodzi w skład komisji opieki społecznej, podczas gdy ustawa o organizacji i zakresie działania rad narodowych upoważnia rady narodowe do powoływania tych komisji, nie wprowadzając z urzędu żadnych osób.

Istnienie dwóch komisji opieki społecznej, powoływanych z mocy dwóch różnych podstaw prawnych, a mających się pokrywać w swej działalności, jest bezcelowe.

W związku z powyższym należy dojść do wniosku, że w świetle ustawodawstwa polipcowego przepisy omawianego rozporządzenia odnośnie trybu powoływania i składu komisji opieki społecznej nie obowiązują. Komisje te winny być powoływane na podstawie art. 17 § 1 ustawy z dnia 11 września 1944 r. o organizacji i zakresie działania rad narodowych.

P. Segalewicz

Miasto Nakło zatrudniło budowniczego miejskiego. Architekt powiatowy stoi w związku z tym na stanowisku, że istniejąca dotychczas „Komisja budowlana“ winna być rozwiązana. Komisja ta dotychczas badała stan nieruchomości zwłaszcza miejskich i opiniowała sprawy budowlane i rozbudowy miasta. Rada Miejska pragnie Komisję tę utrzymać i zapytuje, czy jest to możliwe oraz jakie kompetencje mogłaby mieć ta Komisja.

Odpowiedź:

Miejska Rada Narodowa może utrzymać obok budowniczego miejskiego i komisję budowlaną.

Uzasadnienie:

Art. 17 ustawy o radach narodowych przewidując, że niektóre komisje rady narodowe muszą powołać, stwierdza równocześnie, że rady narodowe mogą ponadto powoływać takie komisje, których istnienie uznają one same za celowe. W świetle tego postanowienia możliwość powołania przez miejską radę narodową komisji budowlanej nie ulega wątpliwości.

Ze względu na to, że budowniczy miejski — a) podlega kontroli rady narodowej (art. 28 p. 2 ustawy o radach narodowych), b) podlega wytycznym planowania ustalonym przez miejską radę narodową (art. 28 p. 1 ust. o radach narodowych), c) podlega wiążącym dyrektywom działania ustalonym przez radę narodową jako uchwalodawczy organ samorządu miejskiego, jak również z tego względu, że zakres działania komisji rady narodowej ustala sama rada narodowa (w granicach kompetencji przysługujących radzie — z tym tylko, że komisje nie mogą ostatecznie decydować w imieniu rady — art. 28 p. 5 ust. o radach narodowych), — miejska rada narodowa może swą uchwałą zdecydować o zakresie działania powołanej przez siebie komisji budowlanej.

W kompetencjach komisji słuszne byłoby wyraźne wskazanie, że ma ona prawo kontrolowania działalności budowniczego i opiniowania dla rady zagadnień budowlanych i rozbudowy miasta jak również roztoczenia opieki nad stanem budowli w mieście. Te kompetencje komisji nie zwalniałyby budowniczego od wypełniania zadnego z jego służbowych obowiązków.

Przy tworzeniu tego rodzaju komisji niezbędna jest jednak uwaga, aby komisja tego rodzaju nie była zbyt dużym obciążeniem dla budżetu miejskiego.

Biurowisko Prezydialne Miejskiej Rady Narodowej w Ł. zapytuje czy oficer dyplomowany mający ukończoną b. Wyższą Szkołę Wojenną może być uważany za posiadającego wyższe studia oraz czy w związku z tym należał się jemu dodatek w wysokości 500 zł. wypłacany w okresie od 1.IV.1946 r. do 31.III.1947 r. „wszystkim pracownikom posiadającym ukończone przepisanyymi egzaminami studia wyższe“.

Odpowiedź:

Oficer posiadający ukończoną b. Wyższą Szkołę Wojenną winien być traktowany jako osoba posiadająca ukończone wyższe studia.

Uzasadnienie:

Wynika to z art. 66, dekretu z 3.IV.1948 r. o służbie wojskowej oficerów Wojska Polskiego (Dz. U. R. P. Nr. 20 poz. 135), który stanowi, że oficerowie którzy uzyskali dyplom ukończenia b. Wyższej Szkoły Wojennej są uprawnieni do używania wojskowego stopnia naukowego „oficera dyplomowanego“ równego w myśl art. 10

dekretu o utworzeniu Akademii Sztabu Generalnego z 22.X.1947 r. (Dz. U. R. P. Nr. 65 poz. 379) niższemu stopniowi naukowemu państwowych szkół akademickich.

W związku z powyższym należy przyjąć, że osobie posiadającej podane kwalifikacje, jako posiadającej ukończone wyższe studia należał się podany w pytaniu dodatek za wyższe studia.

mgr. St. Słubowski

Pytanie:

Prezydium Gminnej Rady Narodowej Rogowo w Białogardzie zapytuje, czy Zarząd Gminny może żądać od swego pracownika częściowego zwrotu pobranych poborów służbowych w wypadku zwolnienia go z pracy w połowie miesiąca, za który pracownik otrzymał wynagrodzenie z góry.

Odpowiedź:

W myśl art. 18 p. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz pracowników organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 39) w razie rozwiązania stosunku służbowego prawo do uposażenia gaśnie z ostatnim dniem tego miesiąca kalendarzowego, w którym stosunek służbowy ustał. Przepis ten nie dotyczy osób, które wystąpiły ze służby lub samowolnie ją opuściły i osoby te winny wówczas zwrócić odpowiednią część uposażenia za dni nieprzepracowane.

W związku z powyższym pracownik Zarządu Gminnego zobowiązany jest do zwrotu uposażenia za nieprzepracowaną drugą połowę miesiąca tylko wówczas, gdy sam wystąpił ze służby lub też samowolnie ją opuścił.

Witold Borowski

Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Oławie zapytuje: 1) czy inspektor Gminnych Rad Narodowych może być członkiem Powiatowej Rady Narodowej i 2) czy należą się jemu diety za udział w posiedzeniach Powiatowej Rady Narodowej.

Odpowiedź:

ad 1. Inspektor Gminnych Rad Narodowych może być członkiem Powiatowej Rady Narodowej.

ad 2. Inspektorowi Gminnych Rad Narodowych, który jest członkiem Powiatowej Rady Narodowej nie należą się diety za udział w posiedzeniach rady o ile przez udział w posiedzeniach rady nie ponosi uszczerbku materialnego.

Uzasadnienie:

ad 1. Ustawa o organizacji w zakresie działania rad narodowych z 11.IX.1944 (Dz. U. R. P. Nr. 3 z 1946 r. poz. 26) nie stawia odnośnie członków rad narodowych w tej materii ograniczeń.

ad 2. Na zasadzie podanego stanowiska inspektor G.R.N. nie będzie pobierał diet za udział w posiedzeniach P. R. N. gdyż do normalnych obowiązków inspektora należy uczestniczenie w posiedzeniach rady narodowej, i komisji; winien on również brać udział w konferencjach i odprawach z przedstawicielami terenowymi. Stanowisko to znajduje swój wyraz w okólniku Kancelarii Rady Państwa Nr. 67 z 28 października 1948 r., który mówi, że diety nie powinny być przyznawane w sposób mechaniczny, a przy ich wypłaceniu winna być brana pod uwagę rzeczywista sytuacja materialna, względnie rzeczywisty uszczerbek, jaki ponosi członek rady narodowej w związku z pełnieniem przezeń funkcji w radzie narodowej.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Wolsztynie zapytuje, czy można wypowiedzieć pracę stałemu urzędnikowi samorządowemu mianowanemu na podstawie prawa o mianowaniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych z dnia 30 lipca 1899 r.

Odpowiedź:

Urzędnikowi wymienionemu w pytaniu można wypowiedzieć pracę.

Wprawdzie przepis powołanego prawa ustalający zasadę mianowania urzędników miejskich w byłym zaborze pruskim na okres dożywotni dotychczas nie został uchylony, przepis ten należy jednak uważać za nieobowiązujący, jako zgoła sprzeczny z duchem naszego ustawodawstwa polipcowego, które przewiduje możliwość zwolnienia za 3-miesięcznym wypowiedzeniem nawet etatowych pracowników państwowych, których stosunek służby normuje ustawa o państwowej służbie cywilnej.

Podkreślić należy, że wspomniane prawo o mianowaniu i zaopatrzeniu urzędników komunalnych z 30 lipca 1899 r. przewiduje możliwość odstąpienia od zasady mianowania na okres dożywotni na podstawie statutu miejscowego lub zezwolenia władzy nadzorczej.

W wypadku mianowania urzędnika z prawem wypowiedzenia mu, wypowiedzenie winno nastąpić na podstawie uchwały zarządu miejskiego.

P. Segalewicz

Pytanie:

Zarząd Miejski w Trzcielu zapytuje, czy burmistrzowi, który pracował w czasie od 1.X.1946 do 30.V.1948 r. należy się odszkodowanie za niewykorzystany 6 tygodniowy urlop.

Odpowiedź:

Według art. 2 ustawy z dnia 16 sierpnia 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu w brzmieniu obwieszczenia Ministra Opieki Społecznej z d. 25 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 94, poz. 735) pracownikowi umysłowemu przysługuje po półrocznej nieprzerwanej pracy urlop dwutygodniowy, po rocznej zaś jednomiesięczny urlop płatny nieprzerwany.

W tym więc wypadku powinien być burmistrzowi udzielony jednomiesięczny urlop po 1.X.47 r., następnie zaś również jednomiesięczny urlop w roku 1948.

Orzeczenie Sądu Najwyższego (C.I.1622/35 4.XII.35 R. P. E. 625/36) mówi bowiem, że „prawo do urlopu użytkuje pracownik umysłowy w każdym roku kalendarzowym niezależnie od okresu czasu, w ciągu którego jego praca w danym roku trwała, wobec czego i wynagrodzenie za niewykorzystany urlop winno mu być, po rocznej pracy, przyznane w wysokości całomiesięcznego uposażenia, a nie w sumie odpowiadającej czasowi trwania jego pracy w roku, w którym urlop nie był wykorzystany”. Jednak wynagrodzenie za niewykorzystany urlop nie przysługuje pracownikowi wg. § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z d. 11 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 464), jeżeli pracownik nie wykorzystał tego urlopu w czasie wyznaczonym mu w liście kolejności. Tak samo nie należy się odszkodowanie, jeżeli za niewykorzystany urlop ponosi winę w ogóle pracownik, a należy się — jeśli tę winę ponosi pracodawca. (Orzeczenie S. N. III. Rw. 301/29, 23.XII.29. PPA. str. 206/30/.

St. Karpiński

Zarząd Gminny w Kutnie i Zarząd Miejski w Lidzbarku zapytują, czy pracownik gminy spełniający funkcję urzędnika stanu cywilnego powinien otrzymywać z tego tytułu oddzielne wynagrodzenie, czy też praca ta należy do jego obowiązków służbowych.

Odpowiedź:

Pracownikowi gminy, spełniającemu równocześnie funkcję urzędnika stanu cywilnego nie należy się za to dodatkowe wynagrodzenie. Jednak o ile czynności związane z tą funkcją spełniane są na pisemne zlecenie wójta, poza godzinami urzędowymi, wtedy należy się dodatkowe wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych.

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 4 dekretu z dnia 25.IX.45 (Dz. U. R. P. nr 48 poz. 272) czynności urzędów stanu cywilnego należą do administracji państwowej i wykonywane są przez gminy w zleconym zakresie działania. Dalej zaś art. 10 p. 3 postanawia, że urzędnicy gminni są obowiązani do przyjęcia stanowiska urzędnika stanu cywilnego. Czynności z tego tytułu winni zatem urzędnicy gminni traktować na równi z wszelkimi innymi obowiązkami służbowymi.

Wprawdzie § 8 rozporządzenia z dn. 24.XI.48 (Dz. U. R. P. nr 54 poz. 304) postanawia, że za czynności związane z pełnieniem funkcji urzędnika stanu cywilnego należy się pracownikom dodatkowe wynagrodzenie, niemniej zagadnienie uposażeniowe zostało rozwiązane w sposób ostateczny i niewątpliwy ustawą z dn. 4 lutego 1949 r. (Dz. U. R. P. nr 7 poz. 39) oraz okólnikiem Ministra Adm. Publ. z dn. 20.XII.1948 r.

W myśl zasad ustalonych w tym okólniku (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej nr 48) praca w związkach samorządowych powinna być tak zorganizowana, aby i zatrudnianie pracowników w godzinach nadliczbowych miało miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych.

mgr. St. Ślubowski

Powiatowy Związek Samorządowy Suski — Wydział Powiatowy, z siedzibą w Ilawie — zapytuje czy kierownikowi Powiatowego Zarządu Drogowego i Powiatowemu Inspektorowi Pożarniczemu należy się ryczałt rozjazdowy.

Odpowiedź:

Kierownikowi Powiatowemu Zarządu Drogowego oraz Powiatowemu Inspektorowi Pożarniczemu ryczałt rozjazdowy się nie należy.

Uzasadnienie:

Sprawę wynagrodzeń pracowników samorządowych reguluje ustawa z dn. 4.II.1949 r. o uposażeniu pracowników państwowych i samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin miejskich i wiejskich, Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 39, rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 19.II.1949 r. w sprawie kwot uposażenia zasadniczego i dodatków lokalnych dla pracowników państwowych i samorządowych (Dz. U. R. P. Nr 14 poz. 82) oraz dla ziem dawnych okólnik Ministra Administracji Publicznej Nr. 102 z dnia 20 grudnia 1948 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Administracji Publicznej Nr. 48 z 23.XII.1948 r.) a dla Ziem Odzyskanych — okólnik Ministra Ziem Odzyskanych z 20 grudnia 1948 r. (Dziennik Urzędowy Ministerstwa Ziem Odzy-

skanych Nr 27 z 23.XII.1948 r.), wyraźnie określające elementy wynagrodzenia, które składa się z uposażenia zasadniczego i ewentualnie z dodatku lokalnego (stołecznego i morskiego), funkcyjnego bądź służbowego. Poza podanymi częściami składowymi nikt nie może pobierać z funduszków związku samorządowego łącznie z funduszami jego zakładów i przedsiębiorstw (poza przypadkami wyraźnie wymienionymi w podanych okólnikach) żadnych innych stałych dodatków, wynagrodzeń i jakichkolwiek świadczeń pieniężnych lub w naturze. Z tytułu dokonanych wyjazdów omawiani pracownicy otrzymują diety na zasadzie rozporządzenia Rady Ministrów z d. 24 lipca 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr. 38 poz. 279).

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Karlinie zapytuje, czy kobiecie zwolnionej z pracy należy się wynagrodzenie za niewykorzystany urlop po 11 miesiącach pracy, jeżeli w czasie trwania stosunku służbowego urlop przewidziany planem przypadł dla niej w okresie pierwszych czterech tygodni po porodzie.

Odpowiedź:

Urlop wypoczynkowy nie może przypaść na okres obowiązkowej przerwy w pracy i winien się rozpocząć po zakończeniu przewidzianego 12 tygodniowego okresu przerwy obowiązkowej w pracy przysługującej kobiecie w okresie ciąży i po porodzie.

Wspomniana przerwa przewidziana jest dla kobiet przed i po porodzie ze względu na stan ich zdrowia i winna być traktowana na równi z okresem choroby, uniemożliwiającej korzystanie z wypoczynkowego urlopu.

W myśl art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 16 maja 1922 r. o urlopowach w czasie choroby pracownika, uniemożliwiającej mu rozpoczęcie korzystania z przyznanego urlopu, urlop ten winien być przesunięty na jeden z następnych trzech miesięcy.

Nadmienić ponadto należy, że w myśl ustawy z dnia 2 kwietnia 1948 r. o zmianie ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet (Dz. U. Nr. 27/48 poz. 182) umowa o pracę z kobietą, która pracuje w danym zakładzie pracy przynajmniej od trzech miesięcy nie może być wypowiedziana ani rozwiązana tak w całym okresie ciąży jak i w okresie przerwy w pracy po porodzie.

Rozwiązanie umowy we wspomnianych okresach może nastąpić tylko z ważnych przyczyn lub winy pracownicy. W tym wypadku dla zwolnienia wymagana jest zgoda rady zakładowej lub delegata, a w zakładach gdzie rady zakładowe nie istnieją lub nie ma delegata, wymagana jest zgoda inspektora pracy.

P. Segalewicz

Kierownik kasy w Zarządzie Miejskim w Kobylinie powiatu krotoszyńskiego zapytuje, czy może być mu zaliczony do emerytury okres od 1904 do 1921 r. w którym to czasie pełnił kolejno funkcję pisarza gminnego, był nauczycielem oraz pracownikiem w Banku Ludowym w Kobylinie. Równocześnie zapytuje, w jakim stopniu wpływa wiek na przeniesienie na emeryturę.

Odpowiedź:

Podany okres czasu od 1904 do 1921 r. może być zaliczony do wysługi emerytalnej, jednak wymaga to uchwały Miejskiej Rady Narodowej. Odnośnie wieku wzorowy statut emerytalny dla pracowników samorządowych

(okólnik M. S. W. nr 148 z dnia 1 lipca 1929 r.) stanowi w § 19 p. 3, że zarząd miejski może z własnej inicjatywy przenieść pracownika na emeryturę, gdy przekroczył on 60 lat życia i uzyskał prawo do pełnego zaopatrzenia emerytalnego (100%). O ile więc pracownik nie uzyskał prawa do pełnego 100% zaopatrzenia emerytalnego i jest w pełni sił fizycznych i umysłowych oraz jest zdolny do wykonywania zawodu, wiek nie może być wyłącznym powodem przeniesienia na emeryturę. Sprawa przeniesienia pracownika na emeryturę z powodu wieku jest zapewne unormowana również w statucie miejscowym, którego przepisy są obowiązujące dla rozstrzygnięcia konkretnego wypadku.

mgr. St. Ślubowski

Zarząd Gminny w Rokitnicy prosi o wyjaśnienie czy organy samorządowe zobowiązane są do udzielenia kobietom ciężarnym 12-tygodniowej przerwy w pracy, czy też mogą udzielić tej przerwy w zależności od własnego uznania.

Odpowiedź:

Związki samorządowe oraz ich organy wykonawcze obowiązane są udzielać ciężarnym kobietom przerwy w pracy za okres 12 tygodni, z których co najmniej dwa powinny przypadać przed porodem, a co najmniej osiem po porodzie, pozostałe dwa tygodnie kobieta może wykorzystać dowolnie, bądź bezpośrednio przed obowiązkową przerwą przed porodem, bądź bezpośrednio po obowiązkowej ośmiotygodniowej przerwie po porodzie.

Obowiązujące przepisy **zabraniają** zatrudnienia kobiety nawet za jej zgodą w okresie podanych wyżej przerw.

Uzasadnienie:

Powyższa odpowiedź oparta jest na przepisach ustawy z dnia 2 lipca 1924 r. o pracy młodocianych i kobiet (Dz. U.R.P. z 1924 r. poz. 636/24) znowelizowanej ostatnio w dniu 28 kwietnia 194 r. Nr. 27 poz. 182). Zgodnie z art. 1 powołanej ustawy przepisy jej mają zastosowanie do zakładów pracy, niezależnie od tego, czy są własnością prywatną państwową, czy samorządową. Brzmienie powołanej ustawy wyklucza udzielenie przerwy w pracy kobietom ciężarnym w zależności od uznania pracodawcy, przeciwnie nakłada obowiązek udzielenia przerwy nawet wbrew woli zatrudnionej kobiety ciężarnej.

Za przekroczenie powołanych przepisów przewidziane są sankcje karne w postaci grzywny i aresztu do 3 miesięcy.

Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Woli Rębkowskiej pow. garwolińskiego zapytuje czy gminna rada narodowa ma prawo odebrać sekretarzowi gminy jedną izbę z mieszkania służbowego na posiedzenia rady narodowej. Mieszkanie to od 60 lat było zajmowane przez sekretarzy gminnych w dotychczasowych rozmiarach jako mieszkanie służbowe.

Mieszkanie sekretarza gminy wiejskiej stanowi część jego uposażenia, wchodzącego w skład świadczeń w naturze, obejmujących prawo do mieszkania, światła i opał a przewidzianych w art. 34 ustawy z dn. 4 lutego 1949 r. o uposażeniu pracowników samorządowych oraz przewodniczących organów wykonawczych gmin wiejskich i miejskich (Dz. U. R. P. Nr. 7 poz. 39). O ile obejmując pracę otrzymał sekretarz od Zarządu Gminy cały lokal jako mieszkanie służbowe, to zmniejszenie lokalu

mieszkalnego dla sekretarza gminy traktować należy tak, jak zmianę jego uposażenia. Zajęcie sekretarzowi części jego mieszkania na potrzeby urzędu, jest zmniejszeniem jego wynagrodzenia za pracę. Jeśli następuje ono bez zgody sekretarza, sekretarz gminy jest uprawniony bądź to do żądania ekwiwalentu za zajęty pokój, bądź też nie godząc się na zmianę warunków umowy o pracę, żądać rozwiązania z nim stosunku służbowego. Podkreślić należy, że w myśl powołanego art. 34 normy świadczeń, obejmujących mieszkanie, światło i opał określi w drodze rozporządzenia Ministerstwo Administracji Publicznej.

Ze względu na brak dokładnego materiału faktycznego w zapytaniu, dokładna odpowiedź nie może być udzielona.

Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Świdwinie zapytuje: czy istnieje możliwość wystąpienia z wnioskiem do Ministerstwa Administracji Publicznej o włączenie do gminy miejskiej Świdwina trzech sąsiadujących z gminą miejską gromad wiejskich, należących do dwóch odrębnych gmin wiejskich i jaka jest ku temu podstawa prawna?

Odpowiedź:

Miejska Rada Narodowa może powziąć uchwałę w przedmiocie dołączenia 3 gromad wiejskich do gminy miejskiej, przy czym uchwała ta wymaga zatwierdzenia przez Prezydium Rady Narodowej wyższego stopnia.

Podstawa prawna:

Art. 43 p. 1 lit. „u“ ustawy o samorządzie terytorialnym z dn. 13.V.1933 r. (Dz.U. Nr 35 poz. 294 i art. 5 § 3 dekretu P.K.W.N. z dnia 23.IX. 1944 o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego (Dz. Ust. Nr 14 poz. 74).

Uzasadnienie.

Jeżeli warunki rozwojowe gminy miejskiej wymagają poszerzenia granic miasta i to jest podyktowane względami celowymi oraz korzyścią dla mieszkańców gromad,

a ponadto nie narusza interesów oraz struktury ustrojowej gmin wiejskich, uchwałę taką po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin, a to stosownie do art. 10 poz. 2 zacytowanej wyżej ustawy, rada narodowa hierarchicznie wyższa prześle Ministrowi Administracji Publicznej, który władny jest do przeprowadzenia zmian granic miast niewydzielonych w drodze rozporządzenia, na podstawie art. 104 rozporządzenia o organizacji władz administracji ogólnej (Dz. Ust. Nr 80 poz. 555 z 1936 r.) i art. 4 dekretu z dnia 13.IX.1945 r. (Dz. Ust. Nr. 51 poz. 295).

mgr. St. Jarmoliński

Zarząd Gminy w Pocznie, powiatu częstochowskiego, zapytuje: Czy Wydział Powiatowy posiada prawo pobierania podatku od sztyldów od handlu i rzemiosła na terenie gminy.

Odpowiedź:

Wydział Powiatowy ma prawo pobierać podatek na rzecz powiatowego związku samorządowego od sztyldów, znaków firmowych, napisów i innych urządzeń reklamowych zakładów handlowych i rzemieślniczych na obszarze gmin wiejskich. Uprawnienie to przysługuje powiatowemu związkowi samorządowemu na zasadzie art. 35 dekretu z dnia 20 marca 1946 r. o podatkach komunalnych (Dz. U.R.P. Nr 40, poz. 198 z 1947 r.).

W Monitorze Polskim z dnia 15 października 1948 r. Nr A-75, poz. 655 oraz w Dzienniku Urzędowym Ministerstwa Administracji Publicznej z dnia 7 października 1948 r. Nr 34, poz. 266 opublikowane zostało zarządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 17 września 1948 r., wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie ustalenia statutów wzorowych podatków komunalnych, które mogą być pobierane w myśl zacytowanego powyżej art. 35 dekretu. Zarządzeniem tym ustalony został m. in. statut wzorowy podatku od środków reklamy, który stosuje się do wymiaru i poboru podatku od sztyldów

E. Jaroń

Wiadomości urzędowe

OKÓLNIK Nr. 37

z dnia 14.V.1949 r.

w sprawie opracowania budżetów związków samorządowych na rok 1950.

W związku ze zbliżającym się okresem układania budżetów na rok 1950, Kancelaria Rady Państwa w porozumieniu z Ministerstwem Administracji Publicznej udziela następujących wskazań w przedmiocie rozpoczęcia prac budżetowych:

Organa wszystkich związków samorządowych winny bezwzględnie przystąpić do prac nad budżetami na rok 1950, gdyż znajdująca się w opracowaniu nowa instrukcja budżetowa przewiduje terminy tych prac stosunkowo krótkie i zbliżone do ustalonych w instrukcji budżetowej Kancelarii Rady Państwa z 7.VI.1948 r. Terminy te oznaczają ostateczne zakończenie prac budżetowych w postaci uchwalenia i zatwierdzenia preliminarzy budżetowych, ujętych w odpowiednią formę. Ażeby można było do-

trzymać terminów bez szkody dla treści budżetów, należy już obecnie wykonać wszystkie niezbędne prace merytoryczne, t. j. zaplanować działalność danego związku samorządowego w r. 1950 i określić odpowiadające jej dochody i wydatki. Materiały te należy tymczasowo grupować według dotychczasowego schematu budżetowego, a po otrzymaniu nowego schematu należy je rozbić ściśle według nowego podziału.

W pracach budżetowych należy się kierować na ogół wytycznymi instrukcji Kancelarii Rady Państwa o układaniu budżetów na rok 1949, wydanymi w międzyczasie instrukcjami, regulującymi działalność samorządu w poszczególnych dziedzinach, wydanymi w międzyczasie ustawami (np. o zakładach społecznej służby zdrowia) oraz wytycznymi, umieszczonymi w wydawnictwie „Konferencja prezydiów wojewódzkich rad narodowych w dniach 28 — 29 stycznia 1949 r.“, rozesłanym organom związków samorządowych.

W przeciągu czerwca organa związków samorządowych otrzymają instrukcję, nowelizującą dotychczas

obowiązujące przepisy budżetowe i wprowadzające **nowy jednolity formularz budżetu** administracyjnego dla związków samorządu terytorialnego oraz jednolity plan finansowo - gospodarczy dla przedsiębiorstw komunalnych. Wobec tego zarządy związków samorządowych winny powstrzymać się od zamawiania dawnych druków na preliminarze budżetowe. Druki nowe zostaną wykonane centralnie, co pozwoli związkom samorządowym na użycie ich w terminie właściwym.

W pracach budżetowych należy zwrócić szczególną uwagę na zebranie i dokładne opracowanie danych liczbowych, obrazujących stan i potrzeby gospodarki związków samorządowych, które będą uzasadniać preliminowane wydatki. Pamiętać należy również o tym, że budżety nadzwyczajne muszą ściśle odpowiadać państwowemu planowi inwestycyjnemu zarówno co do przewidywanych robót, jak i sposobów pokrycia i nie mogą się powtórzyć rozbieżności, które ujawniły się w r. 1949, kompromitując gospodarkę samorządów.

OKÓLNIK Nr 38

z dnia 18.V.1949 r.

w sprawie nadsyłania wniosków o dotacje z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego na pokrycie niedoborów w roku 1949.

Rada Państwa uchwałą z dnia 4 marca 1949 r. ogłoszoną w „Radzie Narodowej“, ustaliła zasady przyznawania dotacji z S.F.W. w r. 1949. Następnie na konferencji Przewodniczących Wojewódzkich Rad Narodowych w dniu 8 marca 1949 r. zostały podane wskazówki w tej sprawie, ujęte potem szczegółowo w instrukcji Kancelarii Rady Państwa z dnia 9 kwietnia 1949 r. Nr. 21.

Pomimo to i mimo upływu pięciu miesięcy od początku roku budżetowego Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych nie nadsyłała do Samorządowego Funduszu Wyrównawczego wniosków o dotacje na pokrycie niedoborów budżetowych związków samorządowych w roku 1949, ani też nie załatwiają w swoim zakresie działania wniosków, co do których otrzymały prawo decyzji w uchwale Rady Państwa z 4 marca 1949 r.

Dotychczas wpłynęło zaledwie kilka wniosków o zaliczki na poczet dotacji i to z reguły bez poparcia jakimikolwiek wymaganymi materiałami, któreby pozwoliły na powierzchowną choćby analizę gospodarki związków samorządowych, dla których zaliczki te są przewidziane. Wnioski takie oczywiście nie mogą być rozpatrywane i uwzględnione.

Taki stan rzeczy budzi poważne obawy, czy wskutek bierności Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych nie ucierpi prawidłowość gospodarki związków samorządowych i wykonanie we właściwym czasie zamierzeń budżetowych.

Kancelaria Rady Państwa uprzedza, że pozostałe miesiące bieżącego roku są okresem spóźnionym dla składania wniosków o zaliczki i że Zarząd Samorządowego Funduszu Wyrównawczego nie będzie już w zasadzie rozpatrywał zgłoszeń związków samorządowych o wypłacenia zaliczek na poczet przewidywanych dotacji objętych zatwierdzonymi budżetami na 1949 r. Natomiast Prezydium Wojewódzkich Rad Narodowych winno bezwzględnie przystąpić do ostatecznego załatwienia wniosków w zakresie swojej kompetencji i do kierowa-

nia należycie opracowanych wniosków o definitywne przyznanie dotacji do Zarządu Funduszu w tych przypadkach, w których do decyzji jest upoważniony Zarząd Funduszu.

OKÓLNIK Nr 39

z dnia 17.V. 1949 r.

w sprawie kontroli działalności Komitetów Lokalnych Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej

Według napływających z terenu informacji powołane przez prezydium powiatowych i miejskich rad narodowych Komitety Funduszu Lokalnego Gospodarki Mieszkaniowej przejawiają małą aktywność, wskutek czego leżą niewykorzystane poważne sumy zebrane w ramach opłat na Fundusz Gospodarki Mieszkaniowej, przeznaczone na remont zniszczonych budynków. Rady narodowe powinny w drodze kontroli społecznej zbadać dotychczasową działalność tych komitetów i ich organów, stwierdzić, czy stojące do ich dyspozycji sumy zostały już rozdzielone na wymagające remontu budynki. W wypadku stwierdzenia zaniedbania i nieśpieszności w pracy komitetu prezydium rady narodowej powinno dopilnować, aby zauważone braki i uchybienia zostały bezzwłocznie usunięte.

Rozdzielenie stojących do dyspozycji komitetu sum przyczyni się do zabezpieczenia od dalszego zniszczenia domów mieszkalnych, czekających od wielu lat na remont, zapewniając równocześnie poprawę warunków mieszkaniowych ludzi pracy. Troska o zabezpieczenie budynków od dalszego zniszczenia powinna stanowić jedno z zasadniczych zadań rad narodowych, mających na celu ochronę tej gałęzi majątku narodowego.

OKÓLNIK Nr 40

z dnia 20.V.1949 r.

w sprawie ponoszenia przez związki samorządowe wydatków na publiczne średnie szkoły zawodowe.

Kancelaria Rady Państwa stwierdziła, że zarówno instrukcja w sprawie układania i zatwierdzania budżetów przez związki samorządowe na 1949 r., jak również instrukcja w sprawie zrównoważenia budżetów na rok 1949 są niejednokrotnie mylnie interpretowane.

Ostatnio stwierdzono, że mylnie są interpretowane obowiązki związków samorządowych, wynikające z ustawy z dn. 29 marca 1937 r. o zakładaniu i utrzymywaniu publicznych szkół dokształcających zawodowych, zmienionej dekretem z dn. 3 lutego 1947 r. (Dz. U. R. P. Nr. 14 poz. 52).

Wspomniany wyżej dekret zmienia nazwę „publiczne szkoły dokształcające zawodowe“ na „publiczne średnie szkoły zawodowe“ i przerzuca na Skarb Państwa całkowite wydatki na wynagrodzenie dyrektorów (kierowników), nauczycieli, asystentów, instruktorów i lekarzy tych szkół, wszelkie zaś inne wydatki związane z zakładaniem i utrzymywaniem publicznych średnich szkół zawodowych pokrywa gmina w myśl art. 3 wymienionej wyżej ustawy.

Z przepisów tych wynika, że gmina poza wydatkami rzeczowymi może mieć jeszcze pewne wydatki osobowe, jak np. wynagrodzenie siły kancelaryjnej i woźnych; nie znaczy to jednak, aby wydatki te w razie ich nieistnienia należało stwarzać.

Potrzeba zaangażowania siły kancelaryjnej winna być uzgodniona z właściwymi władzami szkolnymi.

W przypadkach uzasadnionych odnośnie pozycje na wynagrodzenia woźnych i sił kancelaryjnych winny być w budżetach gmin wiejskich i miejskich przewidziane i uwzględnione.

Instrukcja Kancelarii Rady Państwa, w myśl której samorząd organizuje i pokrywa wydatki rzeczowe publicznych średnich szkół zawodowych w granicach dotychczasowych obowiązków ustawowych, nie wyklucza więc ponoszenia przez gminy wydatków osobowych i administracyjnych, jednakże wydatków tych należy w miarę możliwości unikać bądź też ograniczać je do minimum.

Kancelaria Rady Państwa zwraca uwagę na postanowienia art. 3 wymienionego dekretu, które w odniesieniu do szkół zawodowych będą miały szczególne zastosowanie. Zazwyczaj do średniej szkoły zawodowej uczęszcza młodzież z dwu i więcej gmin, a więc partycypowanie w wydatkach rzeczowych i osobowych przez inne gminy na rzecz tej gminy, na terenie której szkoła się znajduje, winno być dokonywane w proporcji do liczby uczniów z każdej gminy w stopniu słusznym i uzasadnionym.

Spis okólników Kancelarii Rady Państwa ogłoszonych w kwietniu i maju 1949 r.

Nr. 18.4. IV. Prezydja Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. Instrukcja w sprawie organizowania i popierania melioracji użytków zielonych.

Nr. 19.5. IV. Prezydja Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. W sprawie zniesienia komisji osiedleńczych i przesiedleńczych przy wojewódzkich, powiatowych, miejskich i gminnych radach narodowych.

Nr. 20. 7. IV. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych oraz miast: Warszawy i Łodzi. W sprawie wykonania budżetów na rok 1949 i kwartalnych sprawozdań budżetowych.

Nr. 21.9. IV. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie trybu postępowania przy ubieganiu się związków samorządowych o dotacje z Samorządowego Funduszu Wyrównawczego w roku 1949.

Nr. 22. 14. IV. Prezydja Wojewódzkich Rad Narodowych oraz Prezydja Miejskich Rad Narodowych w m. st. Warszawie i w m. Łodzi. W sprawie nieodpłatnego przenoszenia prawa własności gruntów między Państwem i związkami samorządu terytorialnego.

Nr. 23. 15. IV. Prezydja Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. W sprawie wyrównania zmniejszenia wpływów z podatku gruntowego z tytułu udzielonych ulg hodowlanych.

Nr. 24. 20. IV. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich i Gminnych Rad Narodowych. W sprawie organizacji „Tygodnia Oświaty, Książki i Prasy“.

Nr. 25. 26. IV. Prezydja Wojewódzkich Rad Narodowych w sprawie uruchomienia II kursu szkoleniowego dla inspektorów przy Prezjdjach Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych.

Nr. 26. 28. IV. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie prenumeraty dwutygodnika „Rada Narodowa“.

Nr. 27. 28. IV. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie nadsyłania danych personalnych dotyczących przewodniczących i członków prezydium rad wojewódzkich oraz przewodniczących powiatowych i miejskich rad miast wydzielonych.

Nr. 28. 2. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie

współpracy Rad Narodowych z Prokuraturą Sądów Powiatowych.

Nr. 29. 4. V. Prezydja Wojewódzkich Rad Narodowych. W sprawie formy i treści sprawozdań wojewódzkich rad narodowych.

Nr. 30. 4. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie akcji stypendialnej prowadzonej przez samorząd.

Nr. 31. 4. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie rejestracji szkół, teatrów, filharmonii i muzeów utrzymywanych przez samorząd.

Nr. 32. 4. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie burs utrzymywanych przez samorząd.

Nr. 33. 5. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie kontroli społecznej nad działalnością Milicji Obywatelskiej.

Nr. 34. 4. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie wykazu przedsiębiorstw samorządowych.

Nr. 35. 4. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie wykazu samorządowych gospodarstw rolnych.

Nr. 36. 7. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie powoływania lustratorów społecznych.

Nr. 37. 14. V. Prezydja wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie opracowania budżetów związków samorządowych na rok 1950.

Nr. 38. 18. V. Prezydja Wojewódzkich Rad Narodowych. W sprawie nadsyłania wniosków o dotacje z samorządowego Funduszu Wyrównawczego na pokrycie niedoborów w roku 1949.

Nr. 39. 17. V. Prezydja Wojewódzkich i Powiatowych Rad Narodowych. W sprawie kontroli działalności Komitetów Lokalnych Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej.

Nr. 40. 20. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie ponoszenia przez zwłazki samorządowe wydatków na publiczne średnie szkoły zawodowe.

Nr. 41. 30. V. Prezydja Wojewódzkich, Powiatowych i Miejskich Rad Narodowych miast wydzielonych. W sprawie wyplatania i kontroli użycia subwencji.

Prasa o samorządzie

Prasa woj. gdańskiego — podaje przebieg posiedzenia Miejskiej Rady Narodowej w Gdańsku. W składzie Rady nastąpiły poważne zmiany, przyjęto bowiem 16 nowych radnych — przeważnie bezpartyjnych, w tym wielu przedstawicieli ludności autochtonicznej. Żywa dyskusja wywiązała się na temat gospodarki „Agrilu“ (w planie 6-letnim przejdzie on z gospodarki zbożowej na hodowlano-mleczno-warzywną) oraz na temat prac Wydziału Osiedleńczego.

Szczególnie interesującym punktem obrad było sprawozdanie Komisarza Oszczędnościowego z ramienia Zarządu Miejskiego, który zaznaczył, że zaoszczędzona suma w kwocie

64 miliony zł. zostanie przeznaczona na akcję socjalną. (**Dziennik Bałtycki nr 139**).

Prasa woj. krakowskiego — zamieszcza parę cyfr ze sprawozdań, jakie złożone zostały przez prezydium oraz poszczególne komisje Wojewódzkiej Rady Narodowej na ostatnim posiedzeniu plenarnym. Na tymże posiedzeniu pos. Kowalczyk zdał sprawozdanie z jesiennej sesji Sejmu Ustawodawczego. W dyskusji radni wysunęli postulat, aby sprawozdania takie składane były również w powiatowych, miejskich i gminnych radach narodowych. Na plenum była również omawiana sprawa granic woj. krakowskiego.

Prasa woj. białostockiego — przynosi artykuł pt. „Suwałki — miasto Konopnickiej“ W mieście tym urządzono wystawę książki w lokalu Biblioteki Powiatowej Wykresy przedstawiające rozwój bibliotek — zarówno powiatowej jak i miejskiej, wykazały, że w miejskiej w ciągu roku przybyło 535 czytelników, a książek... 8. Czynniki miejskie widocznie nie doceniają tego wzrostu czytelnictwa. Ponieważ w mieście tym urodziła się i uczyła Maria Konopnicka — Miejska Rada Narodowa postanowiła wmurować tablicę pamiątkową w ścianę domu, w którym poetka mieszkała (**Zycie Białostockie nr 127**).

Prasa woj. śląskiego — donosi o odprawie starostów powiatowych i prezydentów miast wydzielonych oraz przewodniczących powiatowych i miejskich rad narodowych jaka się odbyła w Katowicach celem podsumowania wyników działalności samorządu śląskiego za pierwszy kwartał br. Z przedstawionego planu oszczędnościowego samorządów wynika, że samorzady zaoszczędzą w bieżącym roku 892 mil. zł. Spośród miast polskich pierwsze miejsce pod względem oszczędnościowym zajęły Gliwice (**Trybuna Robotnicza nr 128**). W Zabkowicach odbyła się uroczystość przekazania przez Woj. R. N. biblioteki publicznej tamtejszym władzom gminnym. Gminna Rada Narodowa w budżecie na rok bieżący uwzględniła potrzeby biblioteki, dla której zamierza zakupić odpowiednie wyposażenie. (**Dziennik Zachodni nr 129**) Nr 134 tego pisma składa sprawozdanie z zainicjowanej przez siebie akcji „Czynu Kongresowego Czytelników Dziennika Zachodniego“, która polegała na zbiorze książek i ofiar pieniężnych w celu założenia bibliotek na Ziemiach Zachodnich. W wyniku — akcja ta przyniosła 6051 książek i 895.037 złotych, za które zakupiono dalsze tomy. W rezultacie 11.032 książek przydzielono powiatowym i miejskim bibliotekom oraz szkołom podstawowym. **Dziennik Zachodni nr 134** w artykule pt. „Biblioteka w dawnej karczmie“ przytacza wypowiedzi mieszkańców Karczowa (pow. niemodliński na Opolszczyźnie) którzy w ramach tej akcji otrzymali na Opolszczyźnie 713-tomową bibliotekę. Wyrażają oni swoją wdzięczność i przekonanie, że sojusz robotniczo chłopski pomoże do wyrównania poziomu kulturalnego miasta i wsi. W tym samym numerze drugi reportaż opisuje przekazanie 713 tomów biblioteki gminnej w Grobnikach. Podobne akcje kompletowania nie wystarczających nieraz zasobów bibliotek gminnych, lub szkolnych przeprowadziły na terenie całego kraju związki zawodowe, instytucje społeczne, rady zakładowe itd. W dodatku do Dziennika Zachodniego „Świat i życie“ nr 18 — znajdujemy obszerny reportaż z bibliotek gminnych na Śląsku, podkreślający ważność czytelnictwa dla ludności autochtonicznej, która dopiero niedawno skończyła kursy reorganizacyjne — a stanowi poważną część gorliwych czytelników. **Dziennik Zachodni nr 124 i 125** drukuje obszernie sprawozdania z wystaw, jakie się odbyły w ramach Tygodnia Oświaty, Książki i Prasy — podając cyfry ilustrujące stan bibliotek gminnych i gromadzkich na Śląsku.

Prasa woj. szczecińskiego — podkreśla starania Wojewódzkiej Rady Narodowej o sprawne działanie służby zdrowia. Zagadnieniu temu poświęcono ostatnie plenum Woj. R. N. na którym radni wysłuchali sprawozdań Wydziału Zdrowia Urzędu Wojewódzkiego, Woj. Wydz. Opieki Społecznej oraz Zarządu Okręgowego PCK. Obrady były bardzo żywe, dyskusja wnikliwa i obejmująca całość spraw z terenu gmin i powiatów. Radni podawali konkretne wypadki, wymieniali nazwiska osób i nazwy instytucji, których działalność należałoby usprawnić, podkreślając przede wszystkim konieczność społecznego podchodzenia urzędników Ubezpieczalni Społecznej i personelu szpitalnego do chorych. (**Kurier Szczeciński nr 140**). Wzmiankę o zmianie granic woj. szczecińskiego, jednego z największych w Polsce, drukuje **Dziennik Ludowy nr 140**.

Prasa woj. rzeszowskiego — donosi o wizytacji jaką przeprowadził Min. Dąb-Kociół w 4 powiatach województwa. W urzędzie woj. odbyła się w obecności Ministra konferencja gospodarza poświęcona sprawom rolni. Wzmiankę o szybkim rozwoju muzeum miasta Rzeszowa, którego zbiory zawierają już 2,5 tysiąca pozycji w czym najciekawszą jest kolekcja strojów ludowych regionów: rzeszowskiego, łancuckiego, przeworskiego i lesiawskiego.

Prasa woj. warszawskiego — sporo artykułów poświęca ostatniemu Plenum Warszawskiej Wojewód-

kiej Rady Narodowej. **Rzeczpospolita nr 139, Dziennik Ludowy i Kurier Codzienny nr 140** podają przebieg obrad i dyskusji, której głównym tematem była sprawa podatku gruntowego i F.O.R-u. Ze sprawozdania pełnomocnika rządowego do spraw podatku gruntowego wynika, że bogacie wiejscy popołniają nadużycia podatkowe; nie zgłosili ponad 44 tys. ha rzekomych nieużytków oraz dokonali fikcyjnego podziału między członków rodzin ok. 12 tys. ha ziemi. Poza tym przedyskutowano plan robót melioracyjnych, który przewiduje w roku bież. regulację 36 km rzek i budowę 13 wałów ochronnych. W roboty te poważny wkład wnoszą sami chłopcy — w ciągu 1948 roku przepracowali oni 450 tys. dniówek szarwarkowych. Szczególnie duży wkład pracy dali chłopcy pow. mińskiego i radzimińskiego.

Prasa stołeczna — zamieszcza wywiad z przewodniczącym Stoł. Rady Narodowej tow. Żaruk-Michalskim na temat planu generalnego zabudowy Warszawy, który ma być omawiany na plenum Stoł. R. N. Ostatnio był on przedstawiony St. R.N. w 46 roku, ale od tego czasu wiele się zmieniło. Komisja Planowania St. R. N. współpracuje ściśle z Komisją Planowania Naczelnej Rady Odbudowy Warszawy, która ma ustawową władzę zatwierdzania planów. NROW zawsze podkreślała konieczność wciągania czynnika społecznego w dzieło odbudowy Stolicy, ale współdecydowanie mieszkańców za pośrednictwem St. R. N. stało się możliwe dopiero obecnie, gdy działają Dzielnicowe Rady Narodowe, w których plan inwestycyjny na rok 1949 był wyczerpująco omawiany. (**Trybuna Ludu nr 130**).

Rzeczpospolita nr 137 i Zycie Warszawy nr 139 omawia budżet inwestycyjny Warszawy na 1949 rok, który został zatwierdzony na ostatnim posiedzeniu Stołecznej Rady Narodowej, w wysokości 4.734 miliony zł. Ponad miliard złotych przyznano dla MZK, 700 milionów na ulice, stosunkowo mało — bo 238 mln. na szpitale.

Trybuna Ludu nr 141 zwraca uwagę na projekt organizacji wczasów niedzielnych, jaki na ostatnim plenum St. R. N. podał przewodniczący Rady ob. Dworakowski; przytacza cyfry, ilustrujące działalność Miejskiego Przedsiębiorstwa Robót Drogowych oraz pisze o systemie i wynikach oszczędności w Elektrowni Miejskiej.

Zycie Warszawy nr 141 donosi o reorganizacji komisji lokalowych jaką przeprowadza obecnie Stoł. Rada Narodowa. Wszystkie odwołania będą kierowane do Komisji Lokalowej SRN, która powoła 6 podkomisji lokalowych, rozstrzygających spory. Na czele każdej podkomisji będzie stał radny SRN, dobrze wprowadzony w sprawy mieszkaniowe. Prócz tego zostanie powołana specjalna komisja społeczna, składająca się z przedstawicieli SRN, z 2 delegatów Rady Zw. Zaw i 2 reprezentantów kwatunku. Komisja ta będzie stale kontrolowała prace wydziału kwatunkowego.

*

Ukażął się ostatnio **Nr 4 (10) „Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego“** wychodzącego co miesiąc jako dodatek do dwutygodnika „Zycie Gospodarcze“.

Na treść numeru składa się szereg artykułów, omawiających zagadnienia dotyczące ustawodawstwa gospodarczego. Autorami są przeważnie prawnicy, zajmujący się zagadnieniami gospodarczymi często współpracujący przy powstawaniu odpowiednich norm prawnych.

„Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego“ ukazuje się regularnie począwszy od czerwca 1948 r. i przynosi w numerze kwietniowym z br. między innymi, omówienie mało znanego zagadnienia ceł, pióra Z. Czyżewskiego, I. G. Zacharewicz omawia ustawę o dostawach, robotach i usługach. Pracownicy kasy zapomogowo-pożyczkowej, to tytuł artykułu T. Kobylńskiego. Każdy numer „Przeglądu“ zawiera obszernie omówienie aktualnego ustawodawstwa gospodarczego pod redakcją Cz. Przymusińskiego. Poza tym, na treść każdego numeru składa się orzecznictwo Sądu Najwyższego w sprawach gospodarczych oraz orzecznictwo z zakresu przestępstw gospodarczych (Sąd Najwyższy, Najwyższy Sąd Wojskowy, Komisja Specjalna i Sąd Doraźny-tezy). Pomocą dla każdego prawnika i kierownika przedsiębiorstwa jest rubryka „Gdzie szukać?“ (Indeks Zagadnień) i „Notatnik“. Treść numeru uzupełniają odpowiedzi Redakcji, artykuł dyskusyjny i przegląd wydawnictw.

Przegląd ustawodawstwa

Przegląd niniejszy omawia treść Nr Nr 26 — 32 Dziennika Ustaw R.P.

Dziennik Ustaw Nr 26 zawiera: ustawę z dnia 31 marca 1949 r. o narodowym planie gospodarczym na rok 1949 (poz. 189). Tamże znajdują się rozporządzenia Rady Ministrów;

z dnia 22 kwietnia 1949 r. od poz. 190 do poz. 192 w sprawie zakresu działania Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, w sprawie zakresu działania Ministra Przemysłu Ciężkiego, w sprawie zakresu działania Ministra Górnictwa i Energetyki. Należy nadmienić, że do zakresu działania Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego należy: kierowanie całokształtem spraw państwowego planowania gospodarczego, koordynowanie gospodarczej działalności wszystkich działów zarządu państwowego, koordynacja w zakresie planowania finansowego, kierowanie sprawami planu technicznego gospodarki inansowej. Wreszcie także Dziennik Ustaw zawiera kilka rozporządzeń wykonawczych Ministra Administracji Publicznej.

Dziennik Ustaw Nr 27 zawiera:

dekret z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (poz. 197);

rozporządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 28 marca 1949 r. w sprawie zaopatrywania ludności w mięso, tłuszcz i przetwory mięsne (poz. 202);

rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 kwietnia 1949 r. o obowiązku pracy lekarzy, lekarzy dentystów, i farmaceutów w zakładach społecznych służby zdrowia (poz. 203).

Pozostała część Dziennika Ustaw wypełniają rozporządzenia wykonawcze Ministra Poczt i Telegrafów w sprawach uposażeniowych podległych mu pracowników.

Dziennik Ustaw Nr 28 zawiera:

rozporządzenie Ministrów Administracji Publicznej i Odbudowy z dnia 23 marca 1949 r. w sprawie właściwości władz i sposobu wykonywania przez nie nadzoru nad zużyciem sum przeznaczonych na eksploatację i bieżący remont nieruchomości. Rozporządzenie to powierza nadzór nad odpowiednim zużyciem sum przeznaczonych na koszty eksploatacji i bieżącego remontu nieruchomości zarządom miejskim i gminnym, w m. st. Warszawie i m. Łodzi dzielnicowym organom Zarządu Miejskiego, działającym przy pomocy przymusowych zrzeczeń właścicieli nieruchomości oraz komitetów blokowych i domowych. Zostały ściśle określone pojęcia kosztów eksploatacji oraz bieżącego remontu. Zarządy miejskie i gminne w wypadkach niewykonywania przez wynajmujących obowiązków określonych rozporządzeniem będą mogły stosować środki przymusowe według przepisów o postępowaniu przymusowym w administracji (poz. 204).

Ponadto omawiany numer Dziennika Ustaw zawiera szereg rozporządzeń wykonawczych właściwych ministrów w zakresie spraw administracji publicznej, spraw gospodarczych i organizacji wymiaru sprawiedliwości.

Dziennik Ustaw Nr 29 zawiera:

rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 maja 1949 r. zmieniające rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 roku w sprawie trybu postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa. Rozporządzenie to znosi wojewódzkie komisje do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw ustalając, że organem właściwych ministrów dla spraw przejmowania przedsiębiorstw na własność Państwa lub osób prawnych prawa publicznego jest Główna Komisja do Spraw Upaństwowienia Przedsiębiorstw przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego. Odpowiednio do tego ulega zmianie tryb postępowania. Ponadto wprowadzono zmiany w omawianych przepisach w związku z nową organizacją naczelnych władz gospodarki narodowej (poz. 212);

rozporządzenie Ministra Administracji Publicznej z dnia 7 kwietnia 1949 r. o zmianie rozporządzenia Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 24 września 1948 r. w sprawie obowiązku wpłacania zaliczek na podatki od nieruchomości (poz. 213),

dwie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z zakresu spraw organizacji wymiaru sprawiedliwości (poz. 214 i 215)

Dziennik Ustaw Nr 30 zawiera:

ustawę z dnia 27 kwietnia 1949 r. o utworzeniu urzędu Ministra Budownictwa. Zakres działania Ministra Budownictwa obejmuje: 1) całokształt prac budownictwa z wyłączeniem budownictwa specjalnego, przekazanego właściwości innych ministrów, 2) sprawy planowania i wykonania zabudowy miast i osiedli oraz nadzór budowlany i architektoniczny, 3) sprawy pomiarów kraju (poz. 216).

rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 maja 1949 r. w sprawie zakresu działania Ministra Budownictwa. Rozporządzenie to zawiera szczegółowe przepisy ustalające właściwość Ministra Budownictwa. Określa budownictwo specjalne i odpowiednio rozgranicza właściwość w sprawach należących dotychczas do zakresu działania Ministra Odbudowy, a nieobjętych właściwością Ministra Budownictwa (poz. 217).

rozporządzenie Ministrów: Komunikacji, Administracji Publicznej i Obrony Narodowej z dnia 19 kwietnia 1949 r. o zmianie rozporządzenia Ministrów: Komunikacji, Spraw Wewnętrznych i Spraw Wojskowych z dnia 27 października 1936 r. o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych (poz. 218).

Dziennik Ustaw Nr 31 zawiera szereg prac międzynarodowych dotyczących spraw ubezpieczeń pracowników.

Dziennik Ustaw Nr 32 zawiera ustawy:

z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie prawa o ustroju sądów powszechnych (poz. 237);

z dnia 27 kwietnia 1948 r. o zmianie przepisów postępowania karnego (poz. 238)

z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie dekretu o postępowaniu doraźnym (poz. 239)

z dnia 27 kwietnia 1949 r. o zmianie niektórych przepisów kodeksu postępowania cywilnego, prawa upadłościowego oraz przepisów wprowadzających prawo małżeńskie majątkowe (poz. 240)

rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 9 maja 1949 r. w sprawie organizacji i właściwości Głównego Urzędu Kontroli Prasy Publikacji i Widowisk oraz urzędów podległych (poz. 241)

Wymienione wyżej ustawy wliczone od poz. 237 — 240 wprowadzają częściową reformę wymiaru sprawiedliwości, w szczególności w zakresie postępowania karnego. Najbardziej doniosłe zmiany są następujące: Sądy Okręgowe i Apelacyjne we wszystkich trybach postępowania orzekają zawsze, rozpoznając sprawy karne w I-szej instancji, w składzie: jednego sędziego i dwóch ławników. O ile zaś orzekają jako instancje odwoławcze, to komplet sędziący składa się z trzech sędziów. Celem przyspieszenia postępowania karnego zostały zniezione jako środki odwoławcze apelacja i kasacja, wprowadzono natomiast jako środek odwoławczy od wyroków I-szej instancji rewizję. Ujednolicono postępowanie przygotowawcze ustalając, że zamiast dochodzenia i śledztwa będzie prowadzone tylko śledztwo.

SPROSTOWANIE

W artykule pt. „Organizacja i zadania kontroli państwowej“ zamieszczonym w Nr 10 „Rady Narodowej“ z rb. prostuje się błąd drukarski na str. 4 w kolumnie 2-iej w wierszu 22 od góry, a mianowicie: zamiast wyrazów:

„określają uchwały Rady Państwa“ winno być: „określają uchwały Rady Państwa i Rządu“.

Adres Redakcji: Warszawa, Aleje Ujazdowskie Nr. 3

Kancelaria Rady Państwa, tel. 89000-005, wewn. 263.

Redaguje Komitet — Redaktor przyjmuje interesantów codziennie od 13—15.

Prenumerata 1 egz. kwartalnie 220 zł.

Konto PKO I-6800

Redakcja rękopisów nie zwraca

Prenumeratę przyjmuje Spółdzielnia Wydawnicza

„C z y t e l n i k“, Warszawa, Wiejska 12a

Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik“ Drukarnia Nr. 2, Spółdz. Wyd. „Czytelnik“ Marszałkowska 3A B-76277